

HVIDBOG

over TV-udsendelsen

”DET ER MÆNGDEN,
DER GØR DET FARLIGT“

SENDT 12. OG 14. JANUAR 1979.

Februar 1979

Eget tryk

Udgivet af

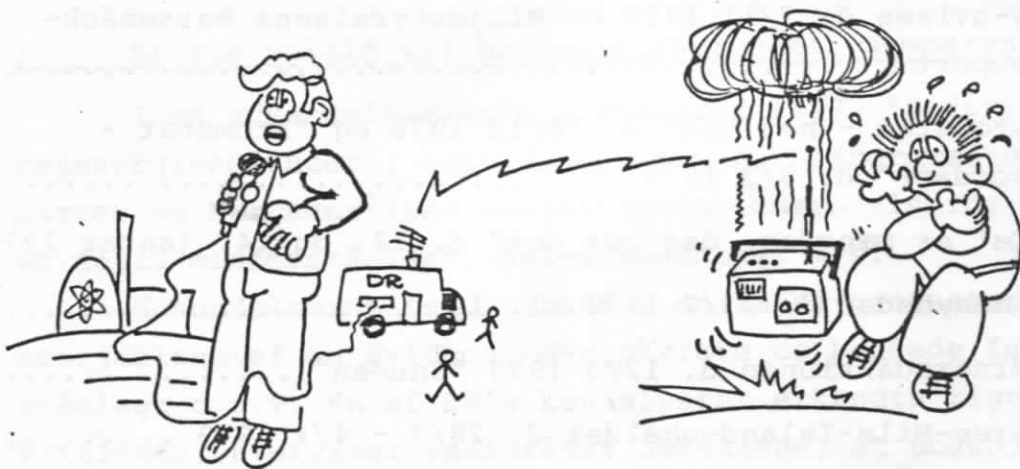
Landsforeningen
REEL ENERGI
OPLYSNING
Hestetorvet 1A
4000 Roskilde
Telf. (03) 36 98 6

M. H. M. Hansen

DANMARKS RADIO OG KERNEKRAFTDEBATTEN

AF

P. L. ØLGAARD

JULI 1979.

Indholdsfortegnelse

Resume af de behandlede eksempler	3
Konklusioner	10
Forhistorien	12
Gennemgang af de behandlede eksempler	15
1. "Sidste udkald til højenergisamfundet" sommeren 1977	15
2. Efterspil efter: "Sidste udkald til højenergisamfundet" .	16
3. Tihange-historien i TV d. 25/1 1978	17
4. Radio"høring" om atomkraftproblematikken d. 29/1 1978 ...	19
5. TV-avisen d. 23/6 1978 om Brunsbüttel-uheldet	22
6. TV-avisen: Jülich-uheldet og Elværkernes affaldsrapport d. 19/8 1978	23
7. Kvart-i-fem d. 25., 29. og 30. august 1978, Atomkraftens økonomi	24
8. TV-avisen d. 7/11 1978 om Miljøstyrelsens Barsebäck- rapport	27
9. "Atomstat - nej tak" d. 18/12 1978 og "Atomstat - hvordan?" d. 5/3 1979	28
10. "Det er mængden, der gør det" d. 12. og 14. januar 1979 .	29
11. Timenyheder d. 23/2 1979 kl. 13	32
12. Børneredaktionen d. 12/3 1979 "Snuden"	34
13. Three-Mile-Island-uheldet d. 28/3 - 4/4 1979	36
14. TVA-udsendelsen om Three-Mile-Island-uheldet d. 6/4 1979	39
15. Efter Three-Mile-Island-uheldet	46
16. Middagsmagasinet d. 24/4 1979	48
17. Oplysninger, som ikke blev bragt	50
<u>Bilag 1.</u> Citater fra DR-udsendelser om Three-Mile-Island- uheldet og kommentarer hertil	53

Resumé af de behandlede eksempler

I denne rapport er der givet en række eksempler på, at medarbejdere i DR ikke har levet op til kravet om saglighed, upartiskhed og alsidighed, samt at medarbejdere har benyttet deres adgang til radio og TV til privat at missionere.

Eksemplerne er hentet fra perioden sommeren 1977 til 24/4 1979. Der har været eksempler på sådant misbrug af DR såvel før som efter denne periode, ligesom der kunne have været medtaget flere eksempler fra den betragtede periode. Det har imidlertid af tidsmæssige grunde været nødvendigt at begrænse rapportens omfang, og derfor er den anførte periode temmelig arbitrært valgt. Hvad valget af eksempler angår, har jeg dels søgt at medtage de mest eklatante eksempler på misbrug, som jeg har været bekendt med, dels gennem eksemplerne søgt at belyse de forskellige former, misbruget har antaget.

I det følgende er der givet et kort resumé af de eksempler som er behandlet her i rapporten. Eksemplerne er anført i kronologisk rækkefølge.

1. Sidste udkald til højenergiamfundet, sommeren 1977

I en udsendelsesserie i sommeren 1977, "Sidste udkald til højenergiamfundet", behandlede en medarbejder ved DR energidebatten og herunder især kernekraften. Udsendelserne var fulde af fejl, misforståelser, halve sandheder m.v.

Udsendelserne resulterede i en række protester samt i udarbejdelsen af en hvidbog, der påviste de begåede fejl, misforståelser o.s.v. En af DR's konsulenter erkendte rigtigheden i kritikken, hvorefter radiatorådet beklagede, at udsendelsernes teknisk-videnskabelige kvalitet ikke syntes fyldestgørende, og at det ikke var lykkedes tilrettelæggeren at forholde sig kritisk distanceret til egne holdninger.

2. Efterspil efter "Sidste udkald til højenergiamfundet"

Efter udsendelsen af den under 1. nævnte hvidbog foranledigede den DR-medarbejder, som havde stået for udsendelsesserien, at Dansk Journalistforbund over for hvidbogsforfatterne rejste påstand om, at hvidbogen krænkede ophavsretten.

Ved således at "rasle med sagsanlæg" forsøger man at afskrække udenforstående fra at komme med veldokumenteret kritik

af misbrug af DR.

3. Tihangehistorien i TV d. 25/1 1978

D. 13/1 indtraf et ubetydeligt uheld på et belgisk kernekraftanlæg, hvorved en beskeden mængde radioaktivt jod slap ud i reaktorbygningen. Denne begivenhed blev af en miljøgruppe ved en EF-høring i Bruxelles en halv snes dage senere udbasuneret som en stor, hemmeligholdt ulykke, ved hvilken flere ansatte på værket måtte indlægges, hvilket positivt var usandt.

Historien blev behandlet i TV d. 25/1, idet man refererede miljøgruppens version af historien samt værkets direktørs reaktion herpå, men uden at angive, hvem der havde ret.

Da den ansvarlige DR-medarbejder, som var helt klar over, at uheldet var i enhver henseende betydningsløst, blev spurgt om, hvorfor han alligevel ville lave et indslag herom til TV, og ikke i stedet et indslag om EF-høringen, svarede han, at han ikke kunne få TV til at bringe et høringsindslag, men at Tihange-historien indeholdt tilstrækkelig sensation til, at den kunne blive brugt.

4. Radio"høring" om atomkraftproblematikken d. 29/1 1978

I kølvandet på debatten om "Sidste udkald til højenergisamfundet" besluttede DR at afholde en høring i januar 1978 om kernekraften med eksperter fra udlandet. Trods kritikken af DR's behandling af kernekraftspørgsmålet fremkom den gruppe, der planlagde høringen, alligevel med et program for denne, som ikke var upartisk, hvor de fleste af de indkaldte "eksperter" ikke var eksperter, og hvor mange af de opstillede emner for høringen var usaglige eller irrelevante.

Der blev fra forskellig side protesteret over for DR, men uden effekt. Først da sagen kom til dagspressens kendskab, blev programmet for udsendelsen noget modificeret.

5. TV-avisen d. 23/6 1978 om Brunsbüttel-uheldet

D. 23/6 78 meddelte TV-avisen, at der havde været et uheld ved Brunsbüttel-reaktoren i Nordtyskland, og at de vesttyske reaktorsikkerhedsmyndigheder havde udtalt, at kun tilfældet forhindrede en atomkatastrofe. Sikkerhedsmyndighederne skulle også have sagt, at de så uheldet som et bevis for, at den "størst tænkelige ulykke" slet ikke er utænkelig.

Denne meddelelse var i bund og grund urigtig. Uheldet hørte til de små uheld, som ikke medfører signifikante konsekvenser, og de vesttyske reaktorsikkerhedsmyndigheder havde ikke udtalt sig som anført. Tværtimod havde de oplyst, at der ikke var grund til at tro, at hændelsen kunne udvikle sig til et større reaktoruheld.

Forelagt disse oplysninger afslog DR alligevel at bringe et dementi.

6. TV-avisen: Jülich-uheldet og Elværkernes affaldsrapport d. 19/8 1978

Umiddelbart forud for en foromtale af El-værkernes rapport om opbevaring af det højaktive affald herhjemme bragte TV en meddelelse om et uheld på et tysk kernekraftværk. Meddelelsen gav et urigtigt billede af det passerede, som ikke foregik på et kernekraftværk, og som var et ganske trivielt uheld uden nogen form for væsentlige konsekvenser. Det var derfor ganske urimeligt overhovedet at omtale det i TV-avisen.

Men det havde som konsekvens at fortælle seerne, at kernekraft er "farlig", umiddelbart før de fik El-værkernes positive syn på affaldsopbevaringen.

Da El-værkernes rapport en måned senere blev offentliggjort fandt TV ikke nogen grund til at give den en nærmere omtale - og heller ikke handels- og miljøministeriets positive vurdering af rapporten, der i mellemtiden var fremkommet, blev omtalt.

7. Kvant-i-fem d. 25., 29. og 30. august 1978, Atomkraftens økonomi

I tre udsendelser behandlede DR en rapport, der var udsendt af et udvalg under repræsentanternes hus, og som handlede om kernekraftens økonomi. Ved tilrettelæggelsen af udsendelsen bad man Risø's sagkyndige på området om at deltage i udsendelserne. På Risø gennemgik man rapporten med en af DR-medarbejderne og påpegede herunder en lang række grove fejl og halve sandheder.

Da udsendelsen skulle optages, undlod man at medtage Risø-medarbejderne, ligesom man undlod at nævne de af Risø påpegede fejl. Dette var så meget grovere, som der ikke var andre sagkyndige, der deltog i udsendelserne. Endvidere fremkom DR-medarbejderne med positivt urigtige oplysninger under udsendelserne.

8. TV-avisen d. 7/11 1978 om Miljøstyrelsens Barsebäckrapport

D. 7/11 1978 bragte TV-avisen en omtale af Miljøstyrelsens Barsebäckrapport. Omtalen var en grov forvrængning af rapporten og de ved pressemødet d. 7/11 fremkomne oplysninger, idet man i TV nævnte, at der for det "værst tænkelige uheld" var beregnet, at dette kunne forårsage ca. 20 000 dødsfald over de næste 30 år, men ikke at dette tal måtte antages at indeholde en overvurdering, og at 1000 dødsfald eller mindre var en realistisk vurdering. Det blev heller ikke nævnt, at der er meget ringe risiko for, at et sådant uheld vil indtræffe, 1 på 2 millioner til 1 på 30 millioner pr. år.

9. "Atomstat - nej tak" d. 18/12 1978 og "Atomstat hvordan" d. 5/3 1979

I vinteren 78/79 benyttede DR ikke mindre end to udsendelser til at behandle den mest rabiate og subjektive anti-kernekræftbog, der hidtil er udkommet. Udsendelserne var tilrettelagt og domineret af kernekraftskeptikere.

Bøger med en positiv holdning til kernekraften har ikke fået en tilsvarende behandling af DR.

10. "Det er mængden, der gør det" d. 12. og 14. januar 1979

Efter at en DR-medarbejder med assistance fra Risø havde lavet en oplysende TV-udsendelse om radioøkologi, blev udsendelsen overtaget af TV's aktualitetsafdeling, som uden at underrette Risø, og derfor uden at få Risø's akcept, lavede udsendelsen om til en "debat"-udsendelse, idet to kernekraftskeptikere, som var uden faglig indsigt i emnet, fik lejlighed til at kommentere de sagkyndiges udsagn, hvorimod de sagkyndige ikke fik lejlighed til at rette kritikernes mange fejl.

En hvidbog om udsendelsen blev, bortset fra en enkelt fejl, som var erkendt af den ene af kritikerne, afvist af DR med den begrundelse, at DR ikke umiddelbart har mulighed for at vurdere den faglige korrekthed af fire naturvidenskabelige forskeres udsagn. DR har således på forhånd principielt frikendt sig selv p.gr.a. inkompetance.

11. Timenyheder d. 23/2 1979 kl. 13

I denne udsendelse gives to meddelelser om radioaktiv strå-

Denne meddelelse var i bund og grund urigtig. Uheldet hørte til de små uheld, som ikke medfører signifikante konsekvenser, og de vesttyske reaktorsikkerhedsmyndigheder havde ikke udtalt sig som anført. Tværtimod havde de oplyst, at der ikke var grund til at tro, at hændelsen kunne udvikle sig til et større reaktoruheld.

Forelagt disse oplysninger afslog DR alligevel at bringe et dementi.

6. TV-avisen: Jülich-uheldet og Elværkernes affaldsrapport d. 19/8 1978

Umiddelbart forud for en forømtale af El-værkernes rapport om opbevaring af det højaktive affald herhjemme bragte TV en meddelelse om et uheld på et tysk kernekraftværk. Meddelelsen gav et urigtigt billede af det passerede, som ikke foregik på et kernekraftværk, og som var et ganske trivielt uheld uden nogen farlige konsekvenser. Det var derfor ganske urimeligt overhovedet at omtale det i TV-avisen.

Men det havde som konsekvens at fortælle seerne, at kernekraft er "farlig", umiddelbart før de fik El-værkernes positive syn på affaldsopbevaringen.

Da El-værkernes rapport en måned senere blev offentliggjort fandt TV ikke nogen grund til at give den en nærmere omtale - heller ikke handels- og miljøministeriets positive vurdering af rapporten, der i mellemtiden var fremkommet, blev omtalt.

7. Kvant-i-fem d. 25., 29. og 30. august 1978, Atomkraftens økonomi

I tre udsendelser behandlede DR en rapport, der var udsendt af et udvalg under repræsentanternes hus, og som handlede om kernekraftens økonomi. Ved tilrettelæggelsen af udsendelsen bad DR Risø's sagkyndige på området om at deltage i udsendelserne. I Risø gennemgik man rapporten med en af DR-medarbejderne og på den måde herunder en lang række grove fejl og halve sandheder.

Da udsendelsen skulle optages, undlod man at medtage Risø-medarbejderne, ligesom man undlod at nævne de af Risø påpegede fejl. Dette var så meget grovere, som der ikke var andre sagkyndige, der deltog i udsendelserne. Endvidere fremkom DR-medarbejderne med positivt urigtige oplysninger under udsendelserne.

8. TV-avisen d. 7/11 1978 om Miljøstyrelsens Barsebäckrapport

D. 7/11 1978 bragte TV-avisen en omtale af Miljøstyrelsens Barsebäckrapport. Omtalen var en grov forvrængning af rapporten og de ved pressemødet d. 7/11 fremkomne oplysninger, idet man i TV nævnte, at der for det "værst tænkelige uheld" var beregnet, at dette kunne forårsage ca. 20 000 dødsfald over de næste 30 år, men ikke at dette tal måtte antages at indeholde en overvurdering, og at 1000 dødsfald eller mindre var en realistisk vurdering. Det blev heller ikke nævnt, at der er meget ringe risiko for, at et sådant uheld vil indtræffe, 1 på 2 millioner til 1 på 30 millioner pr. år.

9. "Atomstat - nej tak" d. 18/12 1978 og "Atomstat hvordan" d. 5/3 1979

I vinteren 78/79 benyttede DR ikke mindre end to udsendelser til at behandle den mest rabiante og subjektive anti-kerne-kraftbog, der hidtil er udkommet. Udsendelserne var tilrettelagt og domineret af kernekraftskeptikere.

Bøger med en positiv holdning til kernekraften har ikke fået en tilsvarende behandling af DR.

10. "Det er mængden, der gør det" d. 12. og 14. januar 1979

Efter at en DR-medarbejder med assistance fra Risø havde lavet en oplysende TV-udsendelse om radioøkologi, blev udsendelsen overtaget af TV's aktualitetsafdeling, som uden at underrette Risø, og derfor uden at få Risø's akcept, lavede udsendelsen om til en "debat"-udsendelse, idet to kernekraftskeptikere, som var uden faglig indsigt i emnet, fik lejlighed til at kommentere de sagkyndiges udsagn, hvorimod de sagkyndige ikke fik lejlighed til at rette kritikernes mange fejl.

En hvidbog om udsendelsen blev, bortset fra en enkelt fejl, som var erkendt af den ene af kritikerne, afvist af DR med den begrundelse, at DR ikke umiddelbart har mulighed for at vurdere den faglige korrekthed af fire naturvidenskabelige forskeres udsagn. DR har således på forhånd principielt frikendt sig selv p.gr.a. inkompetance.

11. Timenyheder d. 23/2 1979 kl. 13

I denne udsendelse gives to meddelelser om radioaktiv strå-

lings skadevirkninger, en om en stigning af blodkræftdødsfald blandt børn hidrørende fra atomvåbensprængninger og en om en overvejede skærpelse af de amerikanske bestemmelser for tilladelige strålingsdoser.

Til trods for, at begge meddelelser indeholdt grove fejl og intet havde med hinanden at gøre, hvad lytterne måtte tro, nægtede DR at stille de originale telegrammer, hvorfra meddelelserne var taget, til rådighed, således at sagen kunne undersøges nærmere.

12. Børneredaktionen d. 12/3 1979 "Snuden"

Denne udsendelse omhandlede energiproblemerne. Den gav et groft urigtigt og negativt billede af kernekraften, mens seerne fik at vide, at de vedvarende energikilder kunne løse alle vore energiproblemer. En omtale af ulemperne ved disse energikilder blev ikke givet. Endvidere blev der propageret ganske ukritisk for et lavenergisamfund.

Udsendelsen var helt igennem grov manipulation af seerne. Det, at disse fortrinsvis var børn, gør manipulationen særlig ondartet.

13. Three-Mile-Island-uheldet d. 28/3 - 4/4 1979

DR's dækning af Three-Mile-Island-uheldet var domineret af misforståelser, hele usandheder og halve sandheder, også hvor det var helt unødvendigt. Endvidere blev informationen givet på en urimelig sensationspræget form.

Trods talrige påstande i DR om det modsatte, blev der under hele uheldsforløbet ikke evakueret et menneske. Og da evakuering d. 30/3 var på tale, drejede den sig om godt hundrede tusind mennesker, ikke den million, som blev påstået af DR.

DR's påstande om aftenen d. 30/3 om, at reaktorkernen ifølge reaktorsikkerhedsmyndighederne, NRC, var ved at smelte, var uden grund i virkeligheden.

DR's behandling af "brint-boblen" tog intet hensyn til, at myndighederne baserede sine handlinger på, at også usandsynlige muligheder måtte tages med i betragtning. Disse blev i DR's behandling til sandsynlige muligheder.

I bilag 1 er givet en lang række eksempler på DR's urigtige og vildledende behandling af Three-Mile-Island-uheldet.

14. TVA-udsendelsen om Three-Mile-Island-uheldet d. 6/4 1979

Denne udsendelse blev indledt med nogle filmsoptagelser fra USA, hvorefter to DR-medarbejdere stillede spørgsmål til handelsministeren, miljøministeren, Risø's direktør samt en kernekraftkritiker.

Filmindslagene indeholdt en række fejl, misforståelser og udeladelser, men den efterfølgende udspørgen af gæsterne var dog langt grellere.

Dels kom en af DR-medarbejderne her med urigtige oplysninger, der blev fremsat med en styrke, så seerne måtte tro at han vidste, hvad han talte om. Dels var de to DR-medarbejdere i deres udspørgen så manipulerende, at man sjældent har set magt i dansk TV.

En seerklage over DR-medarbejdernes opførsel blev af DR afvist med, at da befolkningen p.g.r.a. utilstrækkelig oplysning har fået en holdning til kernekraft baseret på følelser og frygt, må medarbejderne stille den samme tvivl til skue.

15. Efter Three-Mile-Island-uheldet

Efter uheldet på Three-Mile-Island-værket sendte DR en række indslag om kernekraft, som ikke levede op til kravene om alsidighed, upartiskhed og saglighed.

I TV var man med til at starte en anti-Barsebäck-kampagne; man bragte en rapport om sabotage af to reaktorer, en begivenhed, som intet havde med kernekraft at gøre; man bragte et manipulerende og vildledende indslag fra Three-Mile-Island-værket; man slog et lille uheld under en afprøvning af et nyt kernekraftværk op som noget næsten lige så alvorligt som Three-Mile-Island-uheldet; man gav en vildledende beskrivelse af Barsebäck-branden; og man gav en vildledende omtale af en "religiøs" energirapport.

16. Middagsmagasinet d. 24/4 1979

Her gives et eksempel på, hvorledes en af DR's medarbejdere forsøgte at manipulere en person, der havde tilladt sig at kritisere DR.

17. Oplysninger, der ikke blev bragt

Mens DR har brugt megen tid på selv trivielle nyheder om kernekraften, (som endnu ikke er besluttet indført herhjemme), har man brugt beskedne mængder tid på de energikilder, som vi allerede bruger eller har besluttet indført.

Til trods for, at der f.eks. ved gasekspllosioner er forekommet et betydeligt antal større uheld med betydelige konsekvenser i form af dræbte og sårede inden for det sidste år, mens uheld i kernekraftværker ikke til dato har krævet noget strålingsdødsoffer, har DR praktisk talt ikke beskæftiget sig med naturgasuheldene.

DR har også kun i meget beskedent omfang beskæftiget sig med konsekvenserne af et øget kulforbrug, f.eks. klimaændringer.

Det samme gælder sammenlignende undersøgelser af risici ved forskellige energikilder, hvoraf der er blevet lavet et antal. Af alle disse fremgår, at kernekraft er en af de sikreste energikilder, langt sikrere end kul- og oliekræft.

Endelig har DR behandlet de vedvarende energikilder ganske ukritisk og uden at foretage en vurdering af, hvilken rolle disse energikilder overhovedet har mulighed for at spille, når der tages hensyn til økonomi, miljø og forsyningssikkerhed.

Konklusioner

Af de her i rapporten gennemgåede eksempler turde fremgå, at sandhedsværdien af DR's information om kernekraft lader meget tilbage at ønske.

Der er eksempler på, at DR giver trivielle hændelser, som, hvis de indtraf på ethvert andet område, overhovedet ikke ville blive omtalt i massemedierne, betydelig omtale, d.v.s. at DR laver pseudonyheder om til nyheder (se f.eks. eksempel 3, 5, 6, 11 og 15).

Der er eksempler på, at DR kun giver en del af sandheden, ikke hele sandheden (se f.eks. 7, 8, 9, 13 og 15).

Og der er eksempler på, at DR viderebringer positivt urigtige påstande, som ikke bliver dementerede (se f.eks. 5, 7, 10, 13 og 14).

En væsentlig del af de urigtige meddelelser, der har været bragt, har haft deres oprindelse i udlandet. Dette frikender imidlertid ikke DR. I langt de fleste tilfælde ville man hurtigt kunne få efterprøvet historiernes korrekthed, f.eks. gennem en telefonopringning til udenlandske myndigheder, gennem brug af DR's egne udlandskorrespondenter eller ved at kontakte hjemlige sagkyndige.

Det skal da også nævnes, at ikke al information om kernekraft i DR har været ukorrekt, men en alt for stor del har været det, og det har bidraget til at give befolkningen en forkeret opfattelse af en lang række forhold i forbindelse med kernekraft.

DR's information om kernekraften har derfor ikke levet op til kravet om saglighed.

Det er karakteristisk, at i alle de her i rapporten givne eksempler har DR's behandling af kernekraftsspørgsmålet overspillet kernekraftens negative sider og underspillet de positive. Det er sket gennem at gøre pseudonyheder til nyheder, gennem at bringe halve sandheder og hele usandheder, og gennem at udvælge, hvem der kommer til mikrofonen.

DR's information om kernekraften har derfor ikke levet op til kravet om upartiskhed.

Det er ligeledes karakteristisk, at DR, f.eks. i eksemplerner 1, 6, 7, 9, 12 og 17, har givet en meget ensidig behandling af kernekraftsspørgsmålet.

DR's information om kernekraften har derfor ikke levet op til kravet om alsidighed.

Men derudover har en række af DR's medarbejdere gennem brug af radio og TV klart forsøgt at missionere for egne synspunkter. En sådan aktivitet fremgår af eksemplerne 1, 2, 4, 7, 9, 10, 12, 13 og 14. Det er lige så klart, at når man ikke opfylder kravet om upartiskhed og alsidighed, ligger der også heri en manipulation af befolkningen.

DR's information om kernekraften har derfor af en række af DR's medarbejdere klart været misbrugt til at missionere for private synspunkter.

Forhistorien

D. 23/4 1979 bragte Dagbladet Børsen et interview med mig, hvori jeg udtalte, at det er vanskeligt at sikre, at befolkningen orienteres korrekt om kernekraftspørgsmålet

"når mange journalister i så høj grad misbruger deres adgang til massemedierne til helt privat at missionere.

Der findes naturligvis stadig journalister, som forsøger at lave et stykke sobert arbejde, men den subjektive journalistik er blevet mere fremherskende i de senere år. Det betyder, at ganske få mennesker har fået en enorm magt, ikke mindst i Danmarks Radio, hvor man efter min mening har en særlig forpligtelse til at give sober og alsidig information."

Samme morgen blev jeg kl. 6.30 ringet op af radioavisen, som bad om en udtalelse i anledning af interview'et i Børsen. Jeg sagde her:

"Jeg finder ikke, at massemedierne har den indstilling til nyheder, som de burde have. Efter at have fulgt kernekraftdebatter over de fem år, hvor den har løbet, må jeg jo erkende, at der er mange - men bestemt ikke alle, det vil jeg gerne understrege - journalister, som benytter muligheden for at missionere gennem enten at komme med forkerte oplysninger eller også at komme med en forkert fordeling af oplysninger - altså fortie de gode ting ved kernekraften, men fremhæve de dårlige."

Disse udtalelser medførte, at radiorådsformand Ole Espersen d. 23/4 sendte mig et brev, hvori han skrev

"at De retter nogle meget alvorlige anklager blandt andet mod journalisterne i Danmarks Radio for misbrug af deres stilling i forbindelse med behandlingen af emner om atomkraftens udnyttelse og med henblik specielt på behandlingen af Harrisburg-ulykken."

Han skrev videre, at han ville

"sætte stor pris på, om De nærmere vil konkretisere Deres anklager, specielt i relation til Harrisburg-ulykken eller omstændigheder i forbindelse hermed. Når jeg fremhæver denne ulykke, skyldes det, at vi jo tidligere i Radiorådet har behandlet kritik fra forskellig side mod vores behandling af atomkraftemnet i tidligere perioder, og at vi næppe når længere med hensyn til de forhold, som vi tidligere har diskuteret og taget stilling til."

D. 26/4 svarede jeg, at

"jeg tager gerne mod Deres opfordring om nærmere at konkretisere mine anklager. Jeg skal dog tillade mig ikke alene at behandle Three Mile Island-uheldet, men også tidligere udsendelser, idet jeg nødig vil have, at nogen skal tro, at misbruget er begrænset til dette uheld."

Da man ikke på basis af hukommelsen alene kan anføre de korrekte udtalelser fra radio- og TV-udsendelser, som er nødvendige ved en dokumentation, bad jeg DR om at være mig behjælpelig med efter anmodning at afspille bestemte udsendelser for mig.

Endvidere skrev jeg, at

"Jeg går ud fra, at De er indforstået med, at jeg frit kan gengive uddrag af udsendelser som dokumentation, ligesom jeg frit kan sende rapporten til hvem, jeg måtte ønske det."

Da jeg en uge senere (d. 3/5 79) endnu ikke havde modtaget svar på mit brev af 26/4, sendte jeg en rykkerskrivelse til radiorådsformanden. Denne medførte, at jeg d. 8/5 modtog et svar, hvori han meddelte, at jeg ved henvendelse til driftsledelsen ville kunne få lydbånd eller adgang til gennemsyn af de konkrete udsendelser, som jeg måtte ønske.

Hvad angik retten til frit at gengive uddrag af udsendelser (uden hvilken det er vanskeligt at dokumentere noget som helst) kunne radiorådsformanden fra driftsledelsen meddele,

"at samtlige udsendelser selvfølgelig er underkastet ophavsretslovgivningens almindelige regler, hvorfor anvendelse af de enkelte udsendelsers indhold i hvert enkelt tilfælde nødvendigvis er en konkret bedømmelse. En endelig afgørelse af disse spørgsmål kan først træffes, når det oplyses, hvilke udsendelser, det drejer sig om, og hvorledes de tænkes anvendt."

Da jeg ikke fandt denne sidste del af radiorådsformandens brev acceptabelt, skrev jeg d. 9/5 til ham, at jeg ikke forstod dette sidste afsnit af brevet:

"Det kan da ikke betyde, at jeg efter at have udarbejdet min dokumentation skal have de enkelte dele af denne bedømt af DR med henblik på, om de krænker loven om ophavsret. Dette ville jo åbne mulighed for, at DR kunne undertrykke bevismateriale, og det kan da ikke være hensigten."

Jeg udbad mig derfor en mere forståelig udlægning af dette punkt.

Det fik jeg med brev af 14/5 fra radiorådsformanden, som driftsledelsen meddelte:

"Danmarks Radio ønsker ikke - i det omfang tilladelse til anvendelse er baseret på Danmarks Radios samtykke jvf. ophavsretslovens § 48 - at stille sig hindrende i vejen for den ønskede udnyttelse. Men Danmarks Radio har anset det for nødvendigt at påpege, at en eventuel senere offentliggørelse af resultatet af Deres undersøgelse i det omfang anvendelsen af udsendelser fra udsendelser ikke er dækket af lovens § 14 om citater eller § 24 om diskussioner i radio og TV, kan nødvendiggøre indhentning af samtykke fra ophavsmændene i henhold til de almindelige retslige regler."

Da jeg i denne rapport alene citerer DR-udsendelser i forbindelse med stemmelse "med god skik og i det omfang, som betinges af formålet" (§ 14 om ophavsretten), skulle dette ikke volde nogen problemer.

Hvad angik lydkopier af DR-udsendelser bad jeg i brev af 14/5 om at få tilsendt lydkopier af alle kernekraft- og energiindslag som var forekommet i morgen-, middag- og aftenradioavisen og TV-avisen i perioden fra d. 28/3 til 22/4 79.

Da jeg ikke d. 22/5 havde modtaget noget svar på denne anmodning, sendte jeg en rykkerskrivelse.

Umiddelbart før jeg skulle afsende den næste rykkerskrivelse modtog jeg et brev af 29/5 fra DR, hvoraf det fremgik, at på grund af det meget store antal indslag, jeg havde ønsket lydkopier af, ville det tage nogen tid, før jeg ville modtage båndene.

Båndene modtog jeg først d. 13/6.

for megen forvirrende jongleren med videnskabeligt klingende ord og begreber. Det blev også i responsummet nævnt, at hvidbogens kritik næsten overalt syntes korrekt, hvad det tekniske angik. Prof. Nathan fandt også, at Keld Ravn var ude i et bestemt ærinde og at DR ved kernekraftudsendelser bør lægge vægt på en åben forhåndstilkendegivelse af producerens egen holdning til kernekraften samt hans faglige forudsætninger. Prof. Nathan gav ligeledes udtryk for, at efter hans opfattelse var også hvidbogsforfatterne ude i et bestemt ærinde, dog med modsat fortegn af Keld Ravns. Prof. Nathan overså her, at hvidbogens formål ikke var at give en balanceret gennemgang af kernekraftens problemer, men alene var beregnet på at dokumentere fejl og fordrejelser i udsendelsesserien. Endvidere var det ikke hvidbogsforfatterne, der havde lavet en groft vildledende udsendelsesserie, ligesom disse ikke er underkastet DR's publiceringsregler.

Det kan som et kuriosum nævnes, at prof. Nathan afslog at deltage i et debatmøde med hvidbogens forfattere.

Hvidbogen blev behandlet af radiorådet d. 7/3. Resultatet heraf blev, at formanden for radiorådet i et brev til REO skrev at radiorådet kunne tilslutte sig generaldirektørens vurdering: "Jeg kan tilslutte mig prof. Ove Nathans konklusioner og skal hertil føje den beklagelse, at udsendelsernes teknisk-videnskabelige kvalitet ikke synes at være fyldestgørende, og at det ikke er lykkedes tilrettelæggeren i tilstrækkelig grad at forholde sig kritisk distanceret til egne, personlige holdninger".

Det fremgår af ovenstående, at de i udsendelsen involverede medarbejdere ikke havde levet op til radiolovens krav om saglighed, upartiskhed og alsidighed, samt at medarbejdere ved DR havde misbrugt deres stilling i forbindelse med behandlingen af emner om atomkraftens fredelige udnyttelse.

2.

Efterspil efter: "Sidste udkald til højenergiamfundet"

Efter udsendelsesserien "Sidste udkald til højenergiamfundet" kontaktede Uffe Korsbech telefonisk Keld Ravn i anledning af planer, hvori Korsbech var involveret, om at udgive en hvidbog over

ende ord
 bogens
 gik.
 at ærinde,
 ben
 kerne-
 v ligele-
 fatterne
 avns.

at
 men
 i
 erner,
 gesom

og at

tatet
 skrev,
 ering:
 kal
 enskabe-
 t ikke
 olde

lverede
 saglig-
 DR havde
 emner

et"

samfundet"
 af pla-
 og over

serien, som skulle omfatte udskrifter fra udsendelsesrækken. I et brev af 2/9 77 meddelte Ravn, at han ikke kunne acceptere nogen anden udgivelse af udsendelsernes tekst end en optrykning i sin helhed.

Da hvidbogen, som indeholdt den fulde tekst af udsendelserne med tilhørende kommentarer, fremkom, bad Keld Ravn i et brev af 3/11 77 om et eksemplar "til brug for Dansk Journalistforbunds overvejelser vedr. eventuelle ophavsretsmæssige problemer ved udsendelsen af hvidbogen". Ravn fik dette eksemplar.

I et brev af 21/2 78 meddelte Dansk Journalistforbund Korsbech, at man fandt, at hvidbogens afskrift af radioudsendelserne var en overtrædelse af loven om ophavsret. Man bad samtidig de tre hvidbogsredaktører erkende, at dette var tilfældet.

Det kunne de tre redaktører ikke, og denne forskellige opfattelse førte til en længere korrespondance mellem parterne, som endnu ikke er afsluttet.

Det er svært at opfatte dette udspil fra K. Ravn's side som andet end et forsøg på fremover at afskrække folk fra at fremkomme med udtømmende og dokumenteret kritik af misbrug af DR. Mens DR-journalister frit skal have lov til at kritisere alt og alle, hvad enten der er grund til det eller ikke, må andre øjensynlig ikke kritisere visse DR-journalister.

3.

Tihange-historien i TV d. 25/1 1978

D. 25/1 78 bragte TV-avisen følgende historie:

"Et uheld på et belgisk atomkraftværk for en halv snes dage siden betød, at flere ansatte måtte indlægges. De blev ramt af radioaktiv luft. Det afsløredes i dag af miljøgruppen "Jordens venner" i Belgien.

Uheldet skete på dette atomkraftværk nær Liege i Belgien under udskiftning af brændselselementer i en reaktor. Uheldet betød, at værket lå stille i flere dage.

Afsløringen kom til at præge en høring om atomkraft, som netop i dag fandt sted ved Bruxelles. Ved høringen gav kraftværkets direktør sin version af reaktoruheldet."

Herefter kom følgende kommentar fra Mikael Bramsen, B
elles:

"Dagens velplacerede nyhed - hvis man kan sige det såda
var meddelelsen om, at der var sket et uheld i en kernekraft
aktor 80 km her fra Bruxelles. 30 arbejdere har fået radioak
tet på sig, men reaktorens direktør sagde her i salen i form
dags, at det var langt, langt under faregrænsen, og at ingen
radioaktivitet var sluppet ud af reaktoren, og at hele sagen
blevet meddelt til pressen på en sådan måde, at det lød som
skandale og en sensationsaffære. Direktøren havde end ikke f
det nødvendigt, sagde han, at orientere offentligheden før m
folkene gjorde det i går."

Den korrekte udgave af hændelsen d. 13/1 78 er følgende

Ved nedlukning og påfølgende start på brændselementu
skiftning i det belgiske Tihange-kernekraftværk frigjordes t
det indre af den lufttætte reaktorbygning en beskedent mængde
131. Omkring 30 personer, som arbejdede i bygningen på frigør
sestidspunktet, blev kort efter gennemmålt, hvorved det vis
sig, at den højeste dosis, som nogen havde modtaget, var på c
100 millirem, hvilket er 1/30 af, hvad en ansat må modtage ov
13 på hinanden følgende uger, altså væsentlig under det till
lige. Ved yderligere målinger på de seks personer, som havde
fået de største doser, viste det sig, at de kun havde fået do
på 60% af de i første omgang målte. Der var ingen, der måtte
lægges, og reaktoren måtte ikke ligge stille i flere dage af
denne grund. Alle ansatte fortsatte med deres sædvanlige ar-
bejde, og ingen blev holdt under medicinsk opsig. Der var ej
heller nogen lækage til omgivelserne.

Kort sagt, der var tale om en hændelse af et så beskedent
omfang, at hvis en tilsvarende hændelse var sket inden for en
hver anden teknologi, ville man aldrig have fundet på at bringe
den i TV-avisen. Det var en udpræget pseudo-nyhed.

Den pågældende TV-korrespondent var helt klar over, at d
omtalte uheld var betydningsløst i enhver henseende - også i
sundhedsmæssig henseende. I en samtale (ved frokosttid) melle
TV-korrespondenten og nogle tilstedeværende danskere, bl.a.
fuldmægtig. Steen Neerstrand, der deltog i høringen som obser
tør for Industrirådet, spurgte disse, hvorfor korrespondenter
alligevel planlagde at sende et indslag hjem til København om

Tihange-hændelsen - og hvorfor han ikke i stedet søgte at give et mere reelt billede af hele EF-høringen, f.eks. ved at lade nogle af de deltagende danskere fremkomme med deres vurdering heraf.

TV-korrespondenten svarede hertil, at han var overbevist om, at han ikke kunne få dansk TV til at bringe et sådant indslag fra høringen. Derimod indeholdt Tihange-historien en tilstrækkelig sensation til, at den kunne blive bragt, selv om den var adskillige dage gammel.

Denne historie turde fortælle en del om nyhedsudvælgelse i Danmarks Radio.

4.

Radio"høring" om atomkraftproblematikken d. 29/1 78

I Berlingske Tidende blev det d. 28/10 77 omtalt, at Danmarks Radio planlagde en 6-7 timer lang høring om kernekraftens fredelige udnyttelse, til hvilken man ville hente eksperter fra Amerika og Europa. For det praktiske arrangement skulle stå journalist Kjeld Koplev, kultur- og samfundsafdelingen.

Denne meddelelse fik mig til d. 8/11 at skrive til DR's generaldirektør. I mit brev udtrykte jeg undren over, at man havde valgt Kjeld Koplev til at forestå høringen, idet han aldrig havde lagt skjul på sin negative indstilling til kernekraften (jfr. f.eks. hans indlæg i Politiken d. 31/8 76). Jeg spurgte derfor, om det ikke ville være fair, om man havde valgt en programleder med en noget mere neutral indstilling til spørgsmålet. Jeg spurgte endvidere, hvorledes man ville sikre, at høringen blev rimelig objektiv, og at de eksperter, der skulle sidde i høringspanelet, virkelig var eksperter.

D. 2/12 modtog jeg svar fra generaldirektør Bindsløv, som oplyste, at den ansvarlige for høringen var chefen for kultur- og samfundsafdelingen, Jørgen Vedel Petersen (også kernekraftmodstander). Generaldirektøren skrev endvidere: "Jeg er ikke i tvivl om, at afdelingen er sig fuldstændig bevidst, hvor vigtigt det er, at panelet sammensættes og høringen afvikles på en måde, der er i overensstemmelse med kravene om saglighed og u-

partiskhed, og jeg finder ikke, at der er grundlag for på forhånd at kritisere den planlagte høring".

D. 1/12 blev der afholdt bestyrelsesmøde i Dansk Kerneteknisk Selskab, i hvilket selskab jeg er formand. Ved mødet fremviste et af bestyrelsens medlemmer, underdirektør Lundgren, en invitation han havde modtaget fra Kjeld Koplev til at deltage i høringen. Af denne invitation fremgik dels hvilke danske og udenlandske eksperter, der var indbudt, dels hvilke emner disse skulle behandle ved høringen.

Invitationen viste klart, at programmet for høringen på ingen måde havde levede op til radiolovens krav om saglighed og upartiskhed, og ved bestyrelsesmødet vedtoges derfor, at jeg skulle foretage en henvendelse til radiatorådets formand.

D. 13/12 sendte jeg et 4 sider langt brev til denne, hvor jeg rejste og argumenterede for følgende punkter:

- I De fleste af de indbudte "eksperter" er ikke eksperter.
- II Det foretagne udvalg af deltagere opfylder ikke kravet om upartiskhed.
- III De opstillede emner for høringen er i vidt omfang enten usaglige eller irrelevante og det samme gælder allokeringen af vidner.

Fra radiatorådets formand modtog jeg d. 19/12 en meddelelse om, at da mit brev vedrørte et driftsanliggende, var det videregivet til generaldirektøren.

D. 22/12 svarede denne, at mit brev var videregivet til kultur- og samfundsafdelingen, således at det kunne indgå i afdelingens overvejelser. Generaldirektøren gentog endvidere, at han ikke var i tvivl om, at "afdelingen er sig fuldstændig bevidst, hvor vigtigt det er, at panelet sammensættes og høringen afvikles på en måde, der er i overensstemmelse med kravene om saglighed og upartiskhed".

Det er måske værd at bemærke, at denne sætning intet siger om, at afdelingen vil opfylde kravene om saglighed og upartiskhed, kun at afdelingen er sig bevidst, hvor vigtigt det er at opfylde disse krav.

Da jeg i mit brev nøje havde dokumenteret, at kravene til saglighed og upartiskhed ikke var opfyldt, anmodede jeg i et

brev af 2/1 78 generaldirektøren om enten - hvor man i DR var uenig med vor argumentation - at tilkendegive, hvorfor man mente, at den var forkert eller - hvor man var enig med os - at oplyse, hvorledes man ville ændre planerne for høringen.

I sit svar d. 9/1 78 undlod generaldirektøren fuldstændig at svare på vor anmodning. Han oplyste alene, at vort brev af 13/12 var videresendt til kultur- og samfundsafdelingen, hvor det ville indgå i de samlede (hans fremhævning, ikke min) overvejelser vedrørende høringen, at det alene var DR's ansvar, at udsendelsen levede op til radioens krav, at der efter udsendelsen var mulighed for en bedømmelse, og at DR af principielle grunde måtte afvise en forudgående drøftelse af planlagte udsendelser - øjensynlig uanset hvor velbegrundet en sådan drøftelse måtte være.

Der var således ikke nogen mulighed for at trænge igennem med vor kritik.

Når udsendelsen d. 29/1 alligevel ikke fik et helt så partisk forløb, som der oprindeligt var lagt op til, skyldes det nok i væsentlig grad følgende forhold.

Dansk Kerneteknisk Selskabs henvendelse af 13/12 var ikke af os tilstillet andre, så det må derfor formodes, at det var via DR, at journalist Grit Bendixen i BT d. 28/12 77 kunne fremsætte en kritik af vort brev. Den medførte p.gr.a. urigtige oplysninger et svar d. 31/12 i BT, og hermed var sagen kommet til offentlighedens kendskab. Dette medførte en række avisartikler, der var kritiske over for DR.

Resultatet af dette blev, at DR-repræsentanterne ved et pressemøde d. 9/1 78 meddelte, at udsendelsen d. 29/1 ikke ville blive en eksperthøring, men en diskussion mellem "oplyste mennesker". Endvidere viste det sig, at man havde gjort valget af deltagere noget mindre ensidigt, og at nogle af debattemnerne var blevet formuleret på en mere korrekt måde.

Det var et klart forsøg på misbrug af deres stilling, når de involverede DR-medarbejdere m.v., endda på trods af røret om "Sidste udkald til højenergisamfundet", alligevel tillod sig at fremkomme med et oplæg til "hørings"-udsendelsen, der klart var både partisk og usagligt. At udsendelsen ikke blev så grell, som man kunne have frygtet, skyldtes den opståede offentlige debat.

TV-avisen d. 23/6 1978 om Brunsbüttel-uheldet

D. 23/6 78 bragte TV-avisen en meddelelse om et uheld ved Brunsbüttel-kernekræftværket (et kogendevandsreaktoranlæg) i nærheden af Hamborg. Ifølge meddelelsen havde de vesttyske reaktorsikkerhedsmyndigheder udtalt, at kun tilfældet forhindrede en atomkatastrofe på kraftværket. Det hed sig endvidere i meddelelsen, at ifølge sikkerhedsmyndighederne havde værkets personale undervurderet risikoen ved uheldet og sat et sikkerhedssystem, som ville have standset reaktoren, ud af funktion. Hvis reaktoren ikke tilfældigt havde sat ud, ville radioaktiv damp fortsat have sivet ud, og det ville have medført en katastrofe. I meddelelsen blev også sagt, at sikkerhedsmyndighederne så uheldet som et bevis for, at den "størst tænkelige ulykke" slet ikke er utænkkelig. "Den menneskelige faktor" er ikke indregnet i sikkerhedsforanstaltningerne.

Denne meddelelse giver et groft forvrænget og urigtigt billede af uheldet, hvis forløb var følgende.

En mindre blindflange i turbinesystemet sprang læk, hvorved damp strømmede ud i maskinrummet. Personalet konstaterede straks, at der var en læk. Da der ikke målttes nogen stigning i strålingsniveauet i maskinrummet, antog man, at der var tale om en læk i et ikke-radioaktivt dampsystem, og man søgte uden held at lokalisere lækken. Man lukkede ikke kort efter uheldet - som man burde have gjort - reaktoren ned, men nøjedes med gradvis at mindske reaktoreffekten. På et senere tidspunkt skete der en automatisk nedlukning af reaktoren. Personalet fik kun helt ubetydelige strålingsdoser ved uheldet, og der kunne ikke måles nogen forøgelse af radioaktiviteten i området. Myndighederne blev straks underrettet.

Det er ikke på noget tidspunkt fra de tyske reaktorsikkerhedsmyndigheder blevet meddelt, at kun tilfældet forhindrede en atomkatastrofe, eller at den "størst tænkelige ulykke" slet ikke er utænkkelig. Tværtimod har de udtalt, at der ikke var grund til at tro, at hændelsen kunne have udviklet sig til et større reaktoruheld.

Uheldet var et af de småuheld, som uundgåeligt vil indtræffe engang imellem, og som ikke indebærer nogen risiko for skader for den omkringboende befolkning, endsige katastrofer.

Til trods for, at DR fik forelagt disse oplysninger, bl.a.

af civilingeniør P. Schoubye (se Weekend-avisen d. 14/7 78), af-
slog man at komme med et dementi.

6.

TV-avisen: Jülich-uheldet og Elværkernes affaldsrapport d. 19/8 1978

I TV-avisen bragtes d. 19/8 1978 et indslag om et reaktor-uheld i Jülich i Vesttyskland. Ifølge indslaget skete uheldet på en atomkraftstation under udskiftning af en ventil. De med udskiftningen beskæftigede teknikere blev udsat for en radioaktiv strålingsdosis, der ligger 10% over det højst tilladte niveau. Og det meddeltes også, at teknikernes helbred holdes under opsyn.

De i meddelelsen givne oplysninger var ikke rigtige. Der var ikke tale om en kraftreaktor, men om en forsøgsreaktor. Og den af teknikerne modtagne strålingsdosis var 10% af, ikke over, den højest tilladelige. Der var tale om et helt ubetydeligt uheld, som hvis det var sket i ethvert andet område i samfundet, aldrig ville være blevet omtalt i massemedierne. Dette gælder også, selv om den forkerte dosisangivelse havde været korrekt. En opringning til Jülich, eller en henvendelse til Risø, ville have kunnet hindre den urigtige meddelelse.

Umiddelbart efter dette indslag fulgte en omtale af elværkernes rapport om opbevaring af det højaktive affald herhjemme, herunder et interview med direktør Lund-Jensen, ELSAM, og med statsgeolog H.J. Andersen. Omtalen af rapporten, som på dette tidspunkt endnu ikke var offentliggjort, afsluttedes med, at det blev nævnt, at eksperter i handels- og miljøministeriet i den kommende weekend ville gennemgå rapporten.

Det ligner en tanke, at man havde anbragt indslaget om Jülich-uheldet, tilsyneladende en for kerneenergien kedelig nyhed, umiddelbart foran omtalen af affaldsrapporten, som var en for kerneenergien god nyhed, idet det i rapporten hed, "at affaldet med stor sandsynlighed kan deponeres helt sikkert i Danmarks undergrund

Den følgende dag meddeltes i TV-avisen, at de givne oplysninger om Jülich-uheldet ikke var korrekte. Derimod fandt TV-avisen ingen grund til at give en omtale af affaldsrapporten, da den blev offentliggjort d. 5/10 78. Samtidig blev også handels- og miljø-

ministeriets meget positive vurdering af rapporten offentligt
ej heller denne blev omtalt i TV-avisen. I betragtning af de
vægt, som man herhjemme tillægger affaldsspørgsmålet, må det
det ligner en tanke - at journalist Per Eilstrup fra DR over
lektor U. Korsbech d. 6/10 oplyste, at da man tidligere havde
talt rapporten, havde man ikke fra TVA's side fundet nogen
til at omtale den igen ved dens offentliggørelse, - og altså
ker ikke ministeriernes gunstige vurdering af rapporten.

D. 5/10 havde man i TV-avisen tid til et længere indslag
fra en modeopvisning.

7.

Kvart-i-fem d. 25., 29. og 30. august 78,

Atomkraftens økonomi

I tre kvart-i-fem-udsendelser behandlede journalisterne
Keld Ravn og Kjeld Koplev i DR en amerikansk rapport om kerne
kraftens økonomi, som er udsendt af et udvalg under Repræsent
ternes Hus. I første udsendelse blev der givet et referat af
rapporten og i den anden havde talsmænd for folketingets part
handelsministeren og NESAs informationschef lejlighed til at
fremkomme med synspunkter på rapporten. Den tredje udsendelse
formede sig som en diskussion om rapporten mellem Preben Wilh
Erik Holst, Karlskov Jensen og en (to?) af radioens medarbejdere.

Den behandlede rapport er ikke, som det blev sagt i beg
delsen af 1. udsendelse, et resultat af et større opklaringsar
bejde, iværksat af den amerikanske kongres. Den er derimod bas
på en høring, som et af kongressens underudvalg havde afholdt.
Rapporten består af en flertalsudtalelse, som er meget kritisk
over for kernekraften samt en række mindretalsudtalelser, som
meget kritisk over for flertalsudtalelsen.

Der skal ikke her gives nogen nærmere, kritisk gennemgang
af rapporten, men for at vise, at der er tale om en overfladig
analyse af kernekraftens økonomi, skal følgende punkter nævnes.

Det omtales i rapporten (og i udsendelsen), at kernekraften
er den eneste energikilde, der er forbundet med store kapital

gifter. Hvis dette var rigtigt, hvad det ikke er, ville sol- og vindkraft forlængst være økonomiske, hvad de ikke er. De har langt større kapitaludgifter.

Det nævnes i rapporten (og i udsendelsen), at der har været store prisstigninger på kernekraftværker og på uran. Det blev ikke nævnt, at også kulfyrede kraftværker er steget meget, og at prisstigninger på kul har øget kilowatt-timeprisen mere en uranprisstigningerne. Det er derfor, at kernekraften stadig er økonomisk.

Det anføres i rapporten (og i udsendelsen), at uranreserverne er ved at være brugt op. Denne påstand stemmer ikke med den amerikanske regeringsopfattelse, som netop går ud på, at der er uran nok, og at man derfor ikke behøver at foretage oparbejdning af det udbrændte uran. Påstanden er ikke rigtig, hvis man ser på de uranforekomster, der i dag kan udvindes økonomisk.

Ved gennemgangen af rapporten hæftede DR-medarbejderne sig primært ved flertalsrapporten, mens mindretallets synspunkter kun i ringe omfang kom frem. Der var således tale om en meget partisk fremstilling.

Under den tredie udsendelse fremkom en DR-medarbejder med flere urigtige oplysninger. Han hævdede, at "de ældste (kernekraftværker) man har, de er jo ved at blive lukket ned i en alder af 10-15 år". Dette er positivt urigtigt. Han hævdede endvidere, at en kapacitetsfaktor (udnyttelsesgrad) på "70% ser ud til at være praktisk uopnåelig, mens en størrelse mellem 55 og 60 (%) er den, der dækker hele atomkraftmarkedet, ligegyldigt hvilket land man kigger på".

Dette er positivt urigtigt, således som det fremgår af nedenstående tabel over udnyttelsesgrad over forskellige europæiske landes letvandsreaktorer.

Kapacitetsfaktorer for forskellige landes letvandsreaktorer

(i %)

Årstal	1974	1975	1976	1977	1978
Belgien	-	75	65	78	82
Holland	72	73	84	81	89
Sverige	34	55	62	59	71
Schweitz	76	84	85	87	90
Vesttyskland	56	72	67	64	58
USA	57	57	58	65	67

Den af DR-medarbejderne givne information er således ikke hverken saglig eller upartisk, men simpelt hen usand.

For yderlig at vise, hvorledes DR-medarbejderne har misbrug deres stilling i forbindelse med udsendelserne, skal følgende anføres.

D. 27/7 sendte Ravn og Koplev et brev til dr. phil. O. Dietrich, Forsøgsanlæg Risø, hvori de meddelte, at de planlagde et antal udsendelser om den amerikanske rapport, og hvori de bad Dietrich om at gennemgå rapporten, hvorefter de senere ville "træffe aftale om optagelse af Deres kommentar". Herefter gennemgik Dietrich og hans medarbejdere nøje rapporten, som man fandt gav en helt igennem letfærdig behandling af emnet. Man inviterede derfor K. Ravn til en 3 timer lang samtale på Risø i begyndelsen af august. I denne, som man understregede var at opfatte som baggrundsinformation, påpegede man en række deciderede fejl i flertalsrapporten. Selve udsendelsesserien blev ikke berørt, idet Ravn oplyste, at den endnu ikke var planlagt.

Tirsdag d. 29/8 blev Dietrich af en bekendt gjort opmærksom på, at der om eftermiddagen kom en udsendelse om kernekraftøkonomi. Dietrich aflyttede udsendelsen og kontaktede (samme aften eller tidligt næste morgen) Ravn telefonisk, og udtrykte sin skuffelse over, at han til trods for, at man på Risø havde udført et stort arbejde med at gennemgå rapporten, at man havde en række saglige bemærkninger at gøre, og at DR i brevet af 27/7 klart talte om "optagelse af Deres kommentarer", ikke havde haft lejlighed til at fremkomme med sine synspunkter i radioen.

K. Ravn svarede, at Risø's synspunkter havde været med i fredagsudsendelsen, som Dietrich endnu ikke havde hørt. (Det var imidlertid ikke rigtigt, idet det i udsendelsen om fredagen alene var blevet sagt, at man på Risø "stillede sig stærkt tvivlende over for rapportens metode og konklusioner", og at den ikke var et udredningsarbejde, men et politisk papir. De af Risø påviste, deciderede fejl i rapporten var ikke medtaget i fredagsudsendelsen).

K. Ravn fandt endvidere, at handelsministeren havde talt på Risø's vegne. Ministeren havde imidlertid ikke refereret de af Risø fremlagte synspunkter.

Dietrich forespurgte, om han ikke kunne få lejlighed til at fremkomme med sine synspunkter ved den sidste udsendelse om onsdagen. K. Ravn svarede, at dette ikke kunne nås. Denne udta-

ikke
 isbrugt
 de an-
 . Die-
 e et
 ad
 e
 ennem-
 andt
 terede
 elsen
 m bag-
 fler-
 et

lelse bør sammenholdes med, at onsdagsudsendelsen sluttede med en samme dag optaget udtalelse om rapporten af retsforbundets talsmand; den kunne altså nås. Det bør også nævnes, at de tre ud-sendelser om rapporten fremkom umiddelbart før, OOA arrangerede en række demonstrationer mod kernekraft.

Det ses altså, at de to DR-medarbejdere har begået et klart løftebrud ved at nægte Risø-folkene adgang til at kommentere rapporten. Dette løftebrud bliver så meget desto værre, som man herved nægtede de mest sagkyndige adgang til at udtale sig om rapporten og herved foreholdt befolkningen væsentlige informationer. Medarbejderne har altså klart misbrugt deres stilling.

Der ligger i øvrigt også et klart misbrug i, at man anvender hele tre radioudsendelser på denne rapport, men ikke omtaler de talrige andre rapporter, om kernekraftens økonomi, som kommer til et noget andet resultat end flertalsrapportens.

8.

TV-avisen d. 7/11 78 om Miljøstyrelsens Barsebäckrapport

D. 7/11 1978 blev der ved et pressemøde af miljøstyrelsen fremlagt en rapport om en række undersøgelser af konsekvenserne af "det værst tænkelige uheld" på Barsebäckværket. Pressemødet blev om aftenen d. 7/11 omtalt i et indlæg i TV-avisen, hvor også miljøstyrelsens direktør, Jens Kampmann, samtidig blev interview'et af journalist Eric Danielsen.

I indslaget blev nævnt, at man ud fra forskellige antagelser var nået frem til et samlet antal dødsfald over de næste 30 år på ca. 20.000 i tilfælde af "det værst tænkelige uheld" på Barsebäckværket.

Derimod blev der intetsteds i indslaget nævnt,

- at de 20.000 dødsfald var fremkommet ved brug af en række antagelser, der må antages at medføre en overvurdering af antallet af dødsfald. Ved pressemødet blev fra Risø's side oplyst, at en realistisk vurdering ville reducere antallet af dødsfald til ca. 1000 eller mindre,

- at der er meget lille sandsynlighed for akutte dødsfald i forbindelse med "det værst tænkelige uheld" på Barsebäckværket,

og at de oven for nævnte tal refererer til cancerdødsfald, som kan forekomme i en 30-årig periode efter uheldet,

- at sandsynligheden for "det værst tænkelige uheld" er uhyre ringe. Det blev angivet til at ligge mellem 1 gang pr. 30 mill. år (ud fra Risø-beregninger) og 1 gang pr. 2 mill. år (ud fra amerikanske kernekraftmodstanderes beregninger).

Alle disse forhold fremgik af rapporten og pressemødet. En sådan selektiv nyhedsformidling, som giver et ganske skævt billede af de med Barsebäckværket forbundne risici, er ikke i overensstemmelse med kravet om upartiskhed, saglighed og alsidighed.

9.

"Atomstat-nej tak" d. 18/12 78 og "Atomstat-hvordan?" d. 5/3 79

I to udsendelser i radioen (d. 18/12 78 og d. 5/3 79) behandles Robert Jungk's bog: Atomstaten. Den første udsendelse formedes sig som en samtale mellem prof. O. Nathan og Robert Jungk, den anden som en diskussion mellem prof. O. Nathan, lektor, dr.theol. P. Kemp og miljøminister Ivar Nørgaard om bogen.

Robert Jungk er kendt som en af de mest subjektive og uforsonlige modstandere af kernekraften, hvad der da også fremgår af hans åbningsudtalelse under interview'et:

"Ja, jeg har skrevet bogen i vrede og fyldt den med følelse. Det var, fordi jeg ville agitere mod denne falske følelse af upartiskhed. Det er til syvende og sidst en sag om liv eller død. Og når det ikke alene drejer sig om ens eget liv og død, men om næste generation, om menneskehedens fremtid, om verdens fremtid, og hvis menneskene ikke bliver bragt i sindsbevægelse over den kendsgerning, at vi i dette øjeblik måske er i gang med at ødelægge verden, så er der efter min mening ikke rigtige menneskelige mennesker".

Der skal ikke rettes nogen kritik mod DR, fordi man tager en kontroversiel bog op til behandling. Hvad der derimod ikke er i overensstemmelse med kravet om alsidighed og upartiskhed er følgende:

Man lader en kernekraftskeptiker interview'e Robert Jungk, hvorved Jungk slipper alt for let uden om de nærgående spørgsmål som bogens meget ensidige behandling af kernekraften rejser.

Man lader dernæst to kernekraftskeptikere diskutere bogen med miljøministeren. Denne sammensætning af panelet er ikke i overensstemmelse med kravet om upartiskhed eller saglighed.

Mens radioen bruger ikke mindre end to udsendelser til at behandle Jungk's bog, har man ikke taget tilsvarende bøger, blot med den modsatte opfattelse, op til en lignende behandling. Lad mig f.eks. nævne den kendte engelske astronom Fred Hoyle's bog: "Energi eller undergang? Kun atomkraften kan redde os", eller P. Bechmann's bog: "Faren ved ikke at indføre atomkraft". Begge er udsendt i dansk oversættelse. Heller ikke her er kravet om upartiskhed eller alsidighed opfyldt.

10.

"Det er mængden, der gør det" d. 12. og 14. januar 1979

I foråret 1978 henvendte journalist Poul Erik Hansen fra DR sig til Risø med anmodning om assistance til optagelse af en TV-udsendelse, der skulle belyse Forsøgsanlæg Risø's radioøkologiske undersøgelser i Thule-området. Baggrunden for disse var det amerikanske flystyrt på isen ud for Thule i 1968, hvorved plutonium fra atomvåben blev spredt i området.

Som svar på denne anmodning blev Poul Erik Hansen indbudt til et møde på Risø, hvor han nærmere redegjorde for sine planer. Da der var tale om en rent oplysende udsendelse, gav man fra Risø's side tilsagn om assistance.

I eftersommeren 1978 blev der lavet en række optagelser i Grønland. Disse blev suppleret med tidligere optagelser om Risø's målinger ved Barsebäck og af radioaktivitet i fødevarer, hidrørende fra atmosfæriske atomvåbenprøvesprængninger.

I efteråret 1978 blev civilingen. O. Walmod-Larsen, som havde været Risø's kontaktmand på projektet, inviteret ind i Radiohuset for at se og godkende den færdigklippede udsendelse for så vidt angår Risø's medvirken.

En månedstid senere ringede Walmod til Poul Erik Hansen for at høre, hvordan det gik med udsendelsen. P.E. Hansen svarede, at det vidste han ikke, idet TVA havde overtaget den, men det var hans indtryk, at TVA fandt den for uinteressant. P.E. Hansen love-

de at ringe til Walmod, når udsendelsen var programsat. En sene opringning fra Walmod til P.E. Hansen gav ikke nye oplysninger.

D. 12/1 79 ringede P.E. Hansen til Risø og meddelte, at udsendelsen ville blive bragt samme aften samt, at journalist Per Eilstrup var blevet udpeget til medproducer. Walmod ringede til Per Eilstrup og udbad sig en forklaring. Eilstrup svarede, at udsendelsen havde været for kedelig, og at han var blevet sat til at gøre den bedre. Walmod fremførte, at dette var imod aftalen med P.E. Hansen. Walmod spurgte, hvad der var lavet om, hvortil Eilstrup svarede, at der var tale om redaktionelle ændringer, men han gav ingen detaljer. Eilstrup udtalte, at det var der ikke noget at gøre ved, det måtte man leve med. Han nævnte ikke, at der var indsat interview med prof. O. Nathan og lektor Jesper Hoffmeyer, begge kendt som kernekraftkritikere.

Det er klart uakceptabelt, at man mod en indgået aftale om uden at underrette de medvirkende laver en oplysende udsendelse om til en "debat"-udsendelse. Det er ligeledes uakceptabelt, at man i udsendelsen indlægger udtalelser af to personer, som seerne må tro er sagkyndige på det behandlede område, men som ikke er det. Deres manglende kendskab til emnet dokumenterede de ved at fremkomme med en række fejlagtige og misforståede oplysninger. Da disse er nærmere omtalt i en af REO udsendt hvidbog om udsendelsen, skal de ikke omtales nærmere her. Det er endelig helt uakceptabelt, at man gennem hele udsendelsen lader de to kernekraftskeptikers udtalelser fremstå som en imødegåelse af de sagkyndiges udtalelser, og at man ikke giver de sagkyndige nogen mulighed for at korrigere kernekraftkritikerne.

Det fremgår af ovenstående, at der ved slutredigeringen af udsendelsen ikke blev levet op til radiolovens krav om saglighed og upartiskhed, ligesom man ved at dreje en oplysende udsendelse til en "debat"-udsendelse (hvor det dog kun er den ene side, der har mulighed for at debattere) misbrugte sin stilling i forbindelse med behandlingen af emner om kernekraftens anvendelse.

Den oven for omtalte hvidbog, som REO udsendte, og som reagerede på de fejlagtige og misforståede oplysninger, de to kernekraftkritikere var kommet i programmet, blev sendt til DR, hvis TV-aktualitetsafdeling fremkom med følgende svar d. 4/5 79:

"I den af REO udgivne hvidbog om programmet hævdes det, at professor Ove Nathan og universitetslektor Jesper Hoffmeyer i en

række nærmere specificerede tilfælde skal have gjort sig skyldig i væsentlige fejl og misforståelser.

Afdelingen har taget til efterretning, at professor Ove Nathan - som professoren selv har redegjort for - på et enkelt punkt har udtrykt sig i vendinger, som han har fundet anledning til at korrigere. Afdelingen mener, at dette kan være grundlag for en berigtigelse, som snarest vil blive bragt i TV-avisen.

Derudover har afdelingen ikke umiddelbart mulighed for at vurdere den faglige korrekthed af fire naturvidenskabelige forskeres udsagn om et kompliceret spørgsmål".

Dette svar har TV's programdirektør og generaldirektør tilsluttet sig.

D. 28/5 79 bragte TV-avisen det lovede indslag om "Det er mængden, der gør det". Det blev nævnt, at TVA i januar havde bragt en udsendelse om radioaktiv forurening og at prof. O. Nathan i denne bl.a. havde sagt,

"at en række radioaktive stoffer, der næsten udelukkende stammer fra kernevåbenforsøg i atmosfæren, opkoncentreres i fødekæden. Det vil f.eks. sige, at mælken fra en ko, der har ædt græs med et indhold af radioaktivitet, vil have en højere koncentration af det radioaktive stof, end græsset havde.

Forsøgsanlægget Risø har til Landsforeningen Reel Energi Oplysning udarbejdet en redegørelse om spørgsmålet. Heri hedder det, at mælkekoncentrationen af de pågældende stoffer generelt er væsentligt lavere end de tilsvarende græskoncentrationer.

I dagbladet Aktuelt skriver professor Ove Nathan, og jeg citerer: Jeg skulle have benyttet et eksempel som vand-planktonfisk, hvor et af de stoffer, jeg nævnte, cæsium, kan opkoncentreres ca. 100 gange. Ved en fortalelse sagde jeg i stedet for fødekæden græs-ko-mælk. Nok er mælk og kød vigtige transportveje for cæsium, men der sker ingen opkoncentration der. Citat slut.

Professor Nathan skriver videre, at fejlen ikke forstyrrer meningen i programmet: at fortælle at radioaktiv forurening er en kompliceret sag med mange veje fra forureningskilde til menneske."

Den oven for omtalte behandling af hvidbogen er et interessant eksempel på, hvordan man i DR behandler kritik af DR.

DR mener helt at kunne frikende sig selv, fordi DR finder, at DR "ikke umiddelbart (har) mulighed for at vurdere den faglige korrekthed af fire naturvidenskabelige forskeres udsagn".

Da DR ikke har forstand på så komplicerede spørgsmål som kernekraft eller radioøkologi m.v., eller hvem der er eksperter på disse områder, kan DR til sine programmer udvælge hvem som helst der kan sige hvad som helst, uden at det efter DR's opfattelse kan lægges DR til last. DR er på forhånd frikendt på grund af uvidenhed.

Det er ligeledes værd at bemærke, at DR kun er villig til at korrigere, hvad en på TV-skærmen optrædende person selv erkender er galt, idet DR i al sin uvidenhed jo ikke ved, hvad der er galt eller rigtigt.

Når TV så korrigerer, nøjes man ikke med at oplyse, at den optrædende ved en fortalelse (!!) kom til at sige græs-ko-mælk i stedet for vand-plankton-fisk. Man tilføjer, at den optrædende mener, at fejlen ikke forstyrrede meningen i programmet. Hvad de andre optrædende mener herom, oplyses ikke.

11.

Timenyheder d. 23/2 1979 kl. 13

I timenyhederne d. 23/2 79 kl. 13 bragtes følgende meddelelse:

"I den amerikanske stat Utah har der været dobbelt så mange dødsfald på grund af blodkræft som ellers blandt børn født mellem 1951 og 58, da en række atomsprængninger fandt sted i atmosfæren over nabostaten Nevada. Et lægefagblad peger på, at leukæmitilfældene for den alderskategori har været (?) dobbelt så talrige som i det foregående og det efterfølgende ti-år, da der ikke fandt atomforsøg sted."

Umiddelbart herefter bragtes følgende meddelelse, til trods for, at de to meddelelser intet har med hinanden at gøre.

"Den amerikanske atomkontrolkommission overvejer en betydelig skærpelse af reglerne for, hvor megen radioaktiv stråling ansatte ved atomanlæg må udsættes for i længere perioder. For øjeblikket er grænsen 12 måleenheder, men kommissionen mener, at den bør nedsættes til 5 enheder, fordi observationer har vist, at skadevirkningerne er større end man før formodede."

Da det var åbenlyst, at ingen af de to "nyheder" kunne være korrekte, henvendte U. Korsbech sig til Danmarks Radio for at få lov til at se de to telegrammer, hvorfra meddelelserne stammede. Dette blev nægtet af DR med følgende argument:

"Forholdet er det, at Danmarks Radio efter fast praksis ikke udleverer materiale, der indgår i afdelingernes redaktionelle udsendelsesgrundlag. Forholdet er endvidere i dette tilfælde dette, at Danmarks Radio har kontrakt med de to nyhedsbureauer, der kun giver Danmarks Radio ret til at anvende bureauernes telegrammer i radio- og tv-udsendelser. Som følge heraf kan telegrammerne ikke stilles til rådighed for andres anvendelse".

DR afskærer således enhver mulighed for, at udenforstående kan vurdere, i hvilket omfang nyheder er blevet manipuleret af DR's medarbejdere.

Hvad de to "nyheder" angår, skal følgende bemærkning gøres:

I den artikel i "The New England Journal of Medicine", hvorfra oplysningerne er hentet, hedder det, at i den interessante periode, 1951-58, var leukæmihyppigheden hos børn i de dele af staten Utah, der især blev ramt af radioaktivt nedfald fra atomprøvesprængninger, dobbelt så høj som i den foregående (1944-50) og i den efterfølgende periode (1959-75). MEN i perioden 1951-58 var leukæmihyppigheden i de nedfaldsramte områder meget nær lig den gennemsnitlige leukæmihyppighed i hele Utah, mens hyppigheden i den forudgående og den efterfølgende periode kun var det halve af, hvad den var i hele Utah. Nogen forklaring på denne lave leukæmihyppighed er ikke givet.

Det fremføres også i artiklen, at der kan være andre årsager til den forøgede leukæmihyppighed i nedfaldsområderne end prøvesprængningerne, f.eks. en tilfældig statistisk ophobning af leukæmitilfælde i perioden 1951-58.

Der er således ikke i artiklen givet nogen form for bevis for, at radioaktiviteten fra prøvesprængningerne skulle være ansvarlig for den tilsyneladende stigning i leukæmihyppigheden i de områder, der har fået størst nedfald.

Hvad den anden nyhed angår, så er der her tale om en ændring i strålingsnormerne, som i 1977 blev anbefalet af International Committee on Radiation Protection (ICRP), og som forlængst er indført i Danmark. Begrundelsen for at indføre den i USA er ikke som anført i meddelelsen, "at observationer har vist, at skadevirkningerne er større, end man før formodede", men et øn-

ske om at følge ICRP's retningslinier og generelt at holde strålingsdoser så lave som praktisk muligt.

I begge tilfælde kunne DR f.eks. ved en telefonopringning til Forsøgsanlæg Risø have fået klarlagt, at der var tale om pseudonyheder.

12.

Børneredaktionen d. 12/3 1979 "Snuden"

D. 12/3 bragte børneredaktionen i TV en udsendelse om snuden, "et lille nysgerrigt dyr, der stikker sin næse i andre folks sager". I udsendelsen så snuden på energi. Efter først at have omtalt, at kul og olie vil slippe op, fortsattes der med:

"Men menneskene er vant til at finde på noget nyt. Derfor er de rundt omkring begyndt at bygge energifabrikker, som de kalder atomkraftværker. Snuden er blevet nysgerrig og får lyst til at besøge et atomkraftværk. Da den kommer indenfor, kan den godt se, at der er anderledes end på andre fabrikker. Der er ikke så mange mennesker og de fleste sidder ned og trykker på knapper. Snuden kan nu ikke rigtige forstå, hvordan der kan komme energi ud af det, men menneskene forklarer, at energien kommer fra et stof, som hedder uran.

Menneskene har bare nogle problemer med uranet. For samtidig med, at uranet laver energi, så laver det også nogle andre affaldsstoffer, som udsender radioaktive stråler, som dræber alt levende. Derfor skal menneskene være meget, meget forsigtige, når de arbejder med disse stoffer, som er det farligste affald, menneskene nogen sinde har lavet. Og det største problem er, hvor man skal gøre af affaldet. Det har menneskene nemlig ikke fundet ud af endnu. Indtil videre gemmer man det bare væk i jorden, og så må de, der er børn i dag, løse problemet, når de bliver voksne. Ret strengt, synes snuden, og forlader hurtigt atomkraftværket".

Dette er et eklatant eksempel på manipulation af børn, en manipulation, som yderlig understreges af, at dette afsnit af udsendelsen var underlagt uhyggelige lyde.

Kernkraftværker er ikke meget anderledes i ydre fremtoning end moderne kul- og oliefyrede el-værker. Også dér er der få mennesker, hvoraf de fleste "trykker på knapper".

ler, folkepension o.s.v. Det reducerede energiforbrug nødvendig-
gør større brug af menneskelig muskelkraft med tilhørende ned-
slidning af mennesker samt større afhængighed af vejret m.h.t.
fødevareproduktion. Dette øger igen risikoen for misvækstår,
hungersnød o.s.v.

Udsendelsen blev sluttet med en samtale mellem prof. Kauf-
mann og nogle børn. Også af denne del af udsendelsen får seerne
et helt urealistisk indtryk af, hvad et lavenergisamfund vil
have af sociale konsekvenser, mens kernekraften kun omtales
negativt.

Udsendelsen er helt igennem grov manipulation af seerne,
som i dette tilfælde fortrinsvis er børn, hvilket gør manipula-
tionen særlig ondartet. Den lever ikke op til kravet om upartisk-
hed og saglighed, men er et klart eksempel på, at DR benyttes
til politisk missionsvirksomhed af udsendelsens tilrettelæggere.

13.

Three-Mile-Island-uheldet d. 28/3 - 4/4 1979

D. 28/3 indtraf der på det amerikanske Three-Mile-Island-
kernekræftværk et alvorligt uheld, som gav anledning til betyde-
lig medieomtale. Gennemgangen af DR's behandling af uheldet vil
ske dels gennem resumerende gennemgang i dette afsnit, dels gen-
nem en mere detaljeret gennemgang, som findes i bilag 1.

Den første omtale kom meget naturligt kort efter, at uheldet
var sket, det vil sige d. 28/3 om aftenen og d. 29/3. Omtalen af
uheldet var, bortset fra Chr. Winthers, stort set nøgtern og sag-
lig.

Den første gang, DR skabte krisestemning i forbindelse med
uheldet, den første "DR-krise", var d. 30/3, da en evakuering af
befolkningen inden for en radius af 16 km fra værket var på tale.
Denne "krise" beroede i virkeligheden på en misforståelse. Om mor-
genen d. 30/3 meddeltes det, at man knap 200 m over skorstenen på
en hjælpebygning ved værket havde målt en strålingsdosishastighed
på 1200 mrem/time. Kort før havde man indledt udslip af radioaktive
ædelgasser fra hjælpebygningen. Denne dosishastighed var langt hø-
jere end tidligere målte, som typisk på på 20 mrem eller mindre.
Derfor blev der slået alarm, og de amerikanske reaktorsikkerheds-

myndigheder, NRC, anbefalede Pennsylvania's guvernør, at en evakuering af en 16 km zone omkring værket blev forberedt.

Yderligere målinger kunne imidlertid ikke bekræfte den høje værdi af dosishastigheden på 1200 mrem/time, som må antages at være en fejlmåling. Herefter besluttede guvernøren at undlade at følge NRC's anbefaling, og tilrådede i stedet som en forebyggende foranstaltning, at gravide kvinder og børn under skolealderen forlod det område, som lå nærmere end 8 km fra kernekraftværket.

Det var denne begivenhed, der afstedkom alle de mange evakueringsrygter og -påstande. Såfremt et 16 km radius område var blevet evakueret, ville evakueringen have omfattet 134 000 og ikke den million mennesker, som blev så omtalt i DR.

Mens "målingen" af den høje strålingsdosishastighed og de efterfølgende overvejelser om evakuering, som altså endte i, at man besluttede ikke at evakuere, fik megen medieomtale, fik offentligheden først længe efter kriseperioden at vide, at den høje dosishastighed beroede på en fejlmåling, og at det var derfor, man havde besluttet ikke at evakuere. Måske anså man i massemedierne ikke denne oplysning for særlig interessant.

Den anden "DR-krise" forløb sent om aftenen d. 30/3. Det blev med den amerikanske reaktorsikkerhedskommission NRC som kilde oplyst, at der var tegn på, at reaktorkernen var ved at smelte. Denne oplysning var uden grund i virkeligheden; NRC havde rent faktisk oplyst det modsatte.

Den tredje "DR-krise" startede d. 31/3, da den såkaldte brintboble begyndte at blive omtalt i medierne. Ved beskadigelsen af brændselselementerne d. 28/3 blev der dannet brint, og en del af denne antog man havde samlet sig i toppen af reaktortanken. Såfremt man gik ned i tryk (og temperatur) med reaktoren, ville brintboblen ekspandere og kunne da komme til at dække den øverste del af brændslet og forårsage nye skader, evt. delvis kernesmelting. Da man ønskede at komme ned i tryk og temperatur i reaktoren, måtte boblen fjernes.

Der fandtes forskellige metoder til at fjerne boblen, hvoraf nogle indebar risiko for, at boblen under fjernelsen kunne hindre køling af en del af brændslet. Man begyndte derfor med den metode, som ikke medførte nogen risiko for brændslet, men som til gengæld var langsom, nemlig gradvis opløsning af den formodede brint i kølevandet og fjernelse via vandrensningssystemet. Skulle man have benyttet en af de mere risikable metoder, ville man formentlig

som en forebyggende foranstaltning have evakueret et område i vindens retning på ud til 16 - 32 km fra værket.

D. 2/4 kunne man konstatere, at brintboblens volumen var drastisk reduceret, og det var sket langt hurtigere end ventet. Denne udvikling medførte, at man allerede d. 4/4 var overbevist om at "brintboblen" måtte have været væsentlig mindre end først antaget, og at den helt eller delvis havde bestået af vanddamp. Problemet med brintboblen var således ikke på noget tidspunkt så alvorligt som antaget d. 31/3 og 1/4.

Fra NRC's side gjorde man hele tiden klart, at for at være på den sikre side handlede man ud fra en pessimistisk vurdering af situationen. Et minus ved denne, ellers meget rimelige fremgangsmåde, er, at massemedierne meget let vil opfatte det værst mulige som det sandsynlige. Det var, hvad bl.a. DR gjorde.

Det er klart, at når det drejer sig om et så teknisk komplekst anlæg som et kernekraftværk, hvor man på grund af uheldet kun vanskeligt eller slet ikke kan få præcise oplysninger om forskellige deles tilstand, kan der meget let opstå misforståelser, og urigtige meddelelser kan blive udsendt af massemedierne. Det skete også i dette tilfælde.

Når man som DR har egne folk i USA, så bør disse tilfælde kunne begrænses, fordi DR's folk f.eks. har adgang til NRC's pressemeddelelser, til at kontakte sagkyndige m.v.

På dette punkt levede DR medarbejderne ikke op til, hvad man burde kunne forvente af dem. De satte sig ikke ind i foreliggende materiale og fremkom derfor gang på gang helt unødigt med forkerte oplysninger. Når disse tilmed fremsættes med en sikkerhed og overbevisning, som gør, at folk måtte tro, at de vidste hvad de talte om, og når det skete i sensationsform, som gjorde, at folk blev bange, så er man forlængst hinsides god journalistik og ovre i manipulation og mission. Specielt Chr. Winther, men også J. Flindt Petersen, gik langt ud over det tilladelige.

Jeg opholdt mig under uheldsforløbet i USA (Washington DC) og havde her lejlighed til at følge udviklingen i amerikansk fjernsyn. Herudfra må jeg konkludere, at de indslag, som TV-avisen bragte fra USA, lå væsentligt under gennemsnittet for amerikanske TV-selskabers udsendelser, såvel i henseende til kvalitet som til saglighed.

TVA-udsendelsen om Three-Mile-Island-uheldet d. 6/4 1979

D. 6/4-79 bragte TVA en udsendelse om uheldet på kernekraftværket Three-Mile-Island i Pennsylvania. Udsendelsen indledtes med nogle filmsoptagelser fra USA, som kommenteredes/blev oversat af journalist Jørgen Flindt Petersen. I den resterende del af udsendelsen stillede denne samt journalist Mogens Berendt spørgsmål til handelsminister Arne Christiansen, miljøminister Ivar Nørgaard, direktør Niels Holm, Risø, og prof. O. Nathan.

Hvad filmindslaget fra USA angår, så indeholdt de en række fejl og misforståelser; f.eks. var man på tidspunktet for udsendelsen klar over, at brintboblen aldrig havde været så stor som oprindeligt antaget, hvis den overhovedet havde eksisteret; den engelske undersøgelse af kromosomskader p.gr.a. radioaktiv stråling, som omtales, har at gøre med blodlegemer, og disse skader har i sig selv ingen helbredsmæssige konsekvenser, ligesom effekten har været kendt længe; de beboere i området, som fik størst strålingsdoser, fik ikke nær ved 1000 millirem, men under 80 millirem; de amerikanske reaktorsikkerhedsmyndigheder, NRC, ventede ikke 4 dage, før de begyndte at måle radioaktiviteten i området. Det er også bemærkelsesværdigt, at Flindt Petersen helt undlod at betone, som det f.eks. skete på præsident Carters pressekonference d. 1/4, at grundprincippet ved alle foranstaltninger i forbindelse med uheldet var, at man skulle være overforsigtig og tage hensyn til selv usandsynlige muligheder.

Men den efterfølgende udspørgen af de indkaldte vidner var dog langt grellere, og jeg skal derfor i det følgende begrænse mig til denne.

Flindt Petersen havde, som ovenfor nævnt, under filmindslagene hævdet, at NRC først 4 dage efter uheldet begyndte at foretage målinger af radioaktiviteten i området, og at det indtil da kun var el-selskabet, som målte.

Da direktør Holm under diskussionen nævnte, at der ikke var forekommet strålingsdoser uden for anlægget, som kunne give anledning til skader, blev han afbrudt af Flindt Petersen, med spørgsmålet: Hvem har målt det? Da Holm svarede, at det havde den amerikanske kontrolorganisation og de amerikanske fødevarermyndigheder gjort, blev han igen afbrudt af Flindt Petersen:

JFP: Først efter 4 dage.

N.H.: Det er ikke rigtigt.

JFP: Det sagde atomenergikommissionens formand ved høringen hos Edward Kennedy i forgårs.

N.H.: Man udvidede ...

JFP: Og han beklagede det meget.

N.H.: Man udvidede måleberedskabet efter 4 dage ...

Sandheden om dette spørgsmål er, at NRC startede sine målinger af radioaktiv stråling i området d. 28/3, d.v.s. den dag uheldet indtraf. Omkring kl. 10 ankom de første NRC-helsefysikere med måleudstyr til området. Ved 14-tiden indledes helikoptermålinger af radioaktiviteten. Kort efter starter et målehold fra Brookhaven National Laboratory, et statsligt laboratorium à la Risø, sit arbejde. Ved syv-tiden ankommer NRC's mobile laboratorium til området.

At NRC foretog målinger allerede d. 28/3 kunne Flindt Petersen have kunnet konstatere, hvis han havde ulejlighet sig med at læse NRC's pressemeddelelser. I nr. 79-65, d. 28/3, står: "Extensive efforts are continuing by the State of Pennsylvania, the Department of Energy, and the NRC to measure the amount of radioactive material which may have been released from the site. A helicopter with special instruments also is being used". (Et omfattende arbejde, udført af Staten Pennsylvania, det federale energiministerium og reaktorsikkerhedsmyndighederne, foregår til stadighed med at måle den mængde radioaktivitet, som kan være sluppet ud fra området. En helikopter med specialinstrumenter er også i brug). Sammesteds er der også givet eksempler på målte strålingsniveauer. I pressemeddelelse nr. 79/66 (29/3), nr. 79-67 A (29/3), nr. 79-67 B (d. 30/3) (som indeholder adskillige kort over isodosekurver), nr. 79-67 C (d. 30/3), nr. 79-67 D (30/3), nr. 79-67 E (31/3) og nr. 79-67 F (31/3) indeholder alle oplysninger om radioaktivitetsmålinger foretaget af NRC og andre statslige myndigheder.

Det er uansvarlig journalistik at rejse så grove anklager mod NRC, når man har sat sig så dårligt ind i den foreliggende information.

Flindt Petersen udtalte sig endvidere om de amerikanske beredskabs- og evakueringsplaner. Med en rapport fra den amerikanske rigsrevision som kilde fremførte han, at man dér har fundet ud af, "at evakueringsplaner og beredskabsplaner er intet værd,

reaktorbyggeri, og det kontrolleres ved hjælp af inspektører, at disse krav opfyldes. Flindt Petersens eneste basis for kritikken er igen en rapport fra den amerikanske rigsrevision. Hvorfor forelagde han ikke denne kritik for NRC? Det er dog en saglig og upartisk journalists opgave at høre en sag fra begge sider. Uden at have gjort dette, kommer Flindt Petersen med følgende udtalelse i udsendelsen: "... Hele den måde, som det køres på i privat regi i USA, hvor det økonomiske spiller så fantastisk en rolle. Det virker utrolig rystende på mig, at disse helt privatøkonomiske ting kan sætte menneskers sundhed på spil i den grad, og der er det ene efter det andet i disse rapporter af rigsrevisionen, som antyder at disse økonomiske interesser hos ejerne, de har bevirket, at der ikke er kommet den information frem, som der skulle, til offentligheden".

Enhver, der kender lidt til den enorme mængde information om kernekraftværker og deres drift, som stilles til den amerikanske offentligheds rådighed, ved, at Flindt Petersens her fremsatte påstande giver et utrolig fortegnet billede af forholdene.

Hele måden, hvorpå afhøringen af de indbudte gæster foregik, var under al kritik og DR uværdig. Det skal illustreres ved en række eksempler på DR-medarbejdernes udtalelser:

Berendt: "Jeg vil godt begynde med handelsminister Arne Christiansen, der har været påfaldende tavs hele ugen, selv om vi jo ellers har diskuteret atomkraft som næsten aldrig førhen ..." (Er insinuationer god journalistik?)

Berendt (til handelsministeren): "Men det vil altså sige, at den der ret skråsikre indstilling til A-kraft, som vi har den 30. marts, den er altså kuldkastet af dette uheld i Pennsylvania? (Er ledende spørgsmål god journalistik?)

Flindt Petersen (til handelsministeren): "Så vidt jeg kan forstå på de fleste, der har kigget på det i USA, så siger de næsten allesammen: Det var meget tæt på katastrofen.

Det var virkelig, altså. Det var virkelig oppe over. Det kunne have løbet helt løbsk. Og lad os nu sige, at det var gjort det, og der var død, lad os sige, 10 000 mennesker i området, eller var alvorligt skadet. Ville det så have betydet, at du ville have ændret din holdning til A-kraft?

(Her insinueres, at katastrofen var meget tæt på, uden at der

gives nogen som helst dokumentation herfor. Og herudfra stilles et helt urimeligt, hypotetisk spørgsmål).

Flindt Petersen: Hvis nu eksperterne så, som jeg har indtryk af, de vil sige: Vi var virkelig meget tæt på katastrofen. (Hvilke eksperter? Suggestive påstande).

Efter en udtalelse af direktør Holm om, at han ikke kunne dele Flindt Petersens opfattelse af, at situationen ifølge eksperterne var "tæt på" eller "lige ved", nævnte han, at der var en periode, hvor man ikke kunne se bort fra muligheden af en kernesmelting, men i øvrigt havde alle oplysninger tydet på, at man ikke havde bevæget sig på den yderste margin. Her afbrydes han af

Flindt Petersen: Alene det, at man ikke har kunnet se bort fra det, det er dog en fantastisk farlig situation på et tidspunkt, hvor der ikke var foretaget evakuering (Hver gang et fly starter kan man ikke se bort fra, at det kan styrte ned: Suggestiv påstand).

Flindt Petersen: Der var en anden ting. Instrumentet, som skulle måle vandhøjden, viste ukorrekt. Det er dog fantastisk at en halv million menneskers helbred skal afhænge af, om et instrument viser korrekt.

(Bemærkningen er ren demagogi. Instrumentet viste jo ikke korrekt, men selv om det var tilfældet, skete der ikke noget med en halv million menneskers helbred).

Berendt: Ja, hvad er det for beredskabsplaner? De må jo være ganske enorme. Går det ud på, at man flytter 1 million mennesker, nøjagtig ligesom der var planer om i Harrisburg, hvor det drejede sig om ca. $\frac{1}{2}$ million? Skal man flytte 1 eller 2 millioner mennesker her, akut?

(Her skal befolkningen rigtig skræmmes. Hvorfor standse ved 2 millioner? Suggestive udtalelser).

Flindt Petersen: Arne Christiansen, du virker som en meget, meget overbevist A-krafttilhænger, og jeg ved, du har været vel i, at vi bør have det. Er der slet ikke noget, der kan få dig til at sige, at det er trods alt for farligt noget at lege med?

(Ren demagogi).

Efter at handelsministeren har sagt, at han finder, at man

skal lytte til det, der har været sagt under udsendelsen og til de rapporter, der kommer, afbrydes han af

Berendt: Hvor mange skal der dø, før det er en katastrofe så! Kan vi sætte tal på?

Arne Christiansen: Der har jo ikke været tale om katastrofe overhovedet. Der er tale om et uheld. Ikke ...

Berendt: Der er først tale om en katastrofe i dine øjne som A-krafttilhænger, når der dør nogen! Nu er der altså ikke død nogen, så derfor er der ikke en katastrofe!

(I betragtning af de mange kulmineulykker, oliebrande og gasekspllosioner, der er forekommet i de senere år, uden at DR har givet dem nogen eller kun ganske kort omtale, må Berendts forargelse betegnes som rent hykleri).

Det bør også nævnes, at udsendelsen var annonceret som handlende om Three-Mile-Island-uheldet. Alligevel havde man indbudt prof. Nathan, som ikke lagde skjul på, at han ikke vidste noget om dette uheld, og som alene udtalte sig om noget helt andet, nemlig lukning af Barsebäckværket.

Der er et andet aspekt af udsendelsen, som også må tages med her. En seer, som fandt de to DR-journalisters optræden uakceptabel, sendte en protest til DR. Som svar herpå modtog vedkommende det på næste side gengivne brev.

Det brev rejser en række interessante punkter.

Programchefen erkender, at lægmand aldrig har haft en rimelig chance for at sætte sig ind i A-kraftens farer og fordele. Dette kan vel næppe opfattes som andet end en erkendelse af, at massemedierne, herunder ikke mindst DR, ikke har levet op til rollen som saglig informationsformidler på dette område. P.gr.a. den manglende information har befolkningen derfor fået en holdning baseret på følelser og frygt.

Ydermere finder programchefen, at eftersom denne frygt eksisterer, bør DR-medarbejderne i udsendelser optræde som eksperter for denne frygt, idet de ifølge programchefens ord skal "stille samme tvivl til skue".

Et sådant synspunkt er helt uakceptabelt.

Det er for det første direkte imod DR's gældende regler om saglighed og upartiskhed. Selvfølgelig skal DR's medarbejdere i

Oplysninger, som ikke er blevet bragt

Ser man på DR's dækning af energiområdet, er det karakteristisk, at man hidtil har brugt langt mere tid på at behandle kernekraften end på andre, betydningsfulde energikilder til trods for at der er ulemper - og fordele - ved disse såvel som ved kernekraften.

Efter alt at dømme skal der meget snart indføres naturgas herhjemme, og man kunne derfor mene, at siden DR har været så interesseret i at belyse ulemper ved kernekraften, ville man for at sikre en saglig, alsidig og upartisk behandling også have søgt at belyse ulemper ved naturgassen. Det har imidlertid ikke været tilfældet.

Siden sommeren 1978 har jeg noteret mig følgende alvorlige gasuheld:

Paris, juni 78, gasekspllosion i hus, 4 dræbte og 11 kvæstede.

Houston, Texas, okt. 78, en naturgasledning eksploderer, 5 dræbte og 40 sårede.

Warszawa, feb. 79, naturgasekspllosion i sparekasse, 45 dræbte og 110 sårede.

Edmonton, Canada, marts 79, gaslæk fra transmissionsledning til byens kloaksystem, 17 000 indbyggere evakueres om natten, 1 såret.

Pennsylvania, maj 79, naturgasekspllosion i bygning, mindst 6 dræbte og 18 sårede.

Disse uheld har fået meget ringe eller ingen omtale i TV og radio. Til sammenligning tjener, at Three-Mile-Island-uheldet som ifølge den amerikanske sundhedsministers udtalelser vil medføre et enkelt kræftdødsfald i løbet af de næste 40 år, og hvor der ikke blev iværksat nogen evakuering, blev givet en meget omfattende dækning.

Fra DR's side har man interesseret sig meget for Barsebäck anlægget og de risici, som dette anlæg måtte have for København. Derimod har man ikke interesseret sig for de risici, som det var tænkelige naturgasuheld måtte kunne få for hovedstaden. En situation som den i Edmonton, der ydermere resulterer i et stort antal

brande og eksplosioner, eventuelt endog en fladebrand, ville kunne dræbe flere mennesker og ødelægge mere end selv "det værste tænkelige Barsebäckuheld."

Sandsynligheden for "de værste tænkelige uheld," hvad enten det gælder kernekraft eller naturgas, er uhyre ringe og ikke større end andre risici, samfundet udsættes for. Men interesserer man sig så meget for den ene slags uheld, må man, hvis man er saglig, upartisk og alsidig, også interessere sig tilsvarende for den anden.

Hver gang tidspunktet for kernekraftens indførelse udskyldes bliver kulforbruget øget. Det har en række konsekvenser i form af øget luftforurening, øget behov for deponering af aske og flere dræbte kulminearbejdere. Luftforureningen kan fremkalde luftvejs sygdomme, kræft og formentlig også ændringer i arveanlæg. Den endvidere forårsager ændringer af klimaet, herunder formentlig smeltning af ismasserne nær polerne, hvilket igen vil betyde opdannelse af væsentlige dele af dansk landområde til hav.

Mens problemerne ved det radioaktive affald fra kernekraftværker, reelle eller fiktive, har fået megen omtale i DR, har kun i meget beskedent omfang omtalt affaldsproblemerne for kul. Også da FN i februar i år afholdt en klimakonference i Geneve, bl.a. behandlede CO₂-problemet, var interessen for denne i DR yderst beskedent. Denne selektive interesse kan ikke betragtes som hverken saglig, upartisk eller alsidig.

Som allerede nævnt er enhver form for energiproduktion i større skala forbundet med ikke uvæsentlige ulemper. Det må derfor være rimeligt at forsøge en samlet vurdering af disse, f. eks. målt i antal dræbte pr. produceret energienhed. Sådanne undersøgelser er foretaget i USA, Canada og Sverige. Således udsendte den amerikanske lægeforening i sommeren 1978 en rapport, der pegede på retning af, at kernekraft og naturgas sundhedsmæssigt er ca. 10 gange sikrere end kul og olie. Den blev ikke omtalt i DR.

I februar 1979 havde Dansk Kerneteknisk Selskab (DKS) interesseret forfatteren til den canadiske rapport, dr. Inhaber, til København for at holde et foredrag om sine undersøgelser. Hans resultater afveg ikke synderligt fra den amerikanske lægeforenings, men var særlig interessante derved, at han også havde medtaget forskellige vedvarende energikilder så som sol og vind. Disse viste sig - målt i menneskeliv - at være farligere end gas og uran, men ikke så farlige som kul og olie.

Da DKS fandt, at dr. Inhabers undersøgelser måtte have interesse for en større kreds, kontaktede selskabet TV-avise gennem et af sine bestyrelsesmedlemmer, afdelingsingeniør J. gaard. I TV-avisen var man interesseret, men henholdende, id vel situationen i Iran som vintervejret kunne medføre, at de ikke var tid til et indslag med dr. Inhaber. Spørgsmålet ble derfor udskudt til afgørelse d. 19/2. Denne dag kl. ca. 10 k takede Klitgaard journalist Bertel Høxbroe, som imidlertid kunne lave noget interview, da han skulle lave en optagelse vejr-situationen. Han henviste til journalist Bent Henius, so ved frokosttid sendte Klitgaard en telefonisk besked om, at interview med Inhaber ikke kunne blive til noget.

Jeg spurgte senere Henius, hvorfor dette var blevet re tatet og fik at vide, at hvis man skulle have haft Inhaber, man også have haft en atomkraftmodstander. Et sådant argumen helt uforståeligt, idet Inhaber ikke skulle interview'es om s syn på kernekraft, men derimod om sine undersøgelser af risik ved forskellige energikilder. På denne måde hindrede man, at sentlige oplysninger om forskellige energikilders helbredsmæs virkninger kom ud til befolkningen.

Da den vesttyske kernekraftkritiker Klaus Traube var i Danmark omkring d. 1. april, blev han interview'et i TV-avise Ved denne lejlighed var der i TV ingen sans for, at der skulle være balance, og ingen kernekrafttilhænger fik mulighed for a imødegå Traube's udtalelser.

DR har ved en lang række lejligheder behandlet de såkal vedvarende energikilder så som vindmøller, solenergi, biogas Disse udsendelser har imidlertid undladt at foretage en vurde af, hvilken rolle disse energikilder kan spille for landets e giforsyning, når der tages hensyn til både økonomi, miljø og syningssikkerhed. Derfor har DR et tungt medansvar for, at mange mennesker tror, at de vedvarende energikilder har mulig for at spille en væsentlig rolle i vor energiforsyning i de r 20 år, noget som selv ikke OOA's alternative energiplan mener

"Forsåvidt gik alting godt, ..., ingen mennesker kom nog til, i hvert fald blev ingen udsat for en dødbringende stråling."

Kommentar: Den sidste sætning, "i hvert fald ... stråling er ikke usand, men den er manipulerende og tendentiøs, idet den leder lytternes tanker i retning af, at nogle kunne have været ramt af dødbringende stråling.

"Kølingsanlægget brød sammen kl. 4 om morgenen, og med sammenbrud fulgte alle muligheder for den store katastrofe."

Kommentar: Igen et udsagn, der ikke kan siges at være usandt, men som er manipulerende og tendentiøst, fordi det lægger op til den store katastrofe, som rent faktisk ikke indtrådte.

"..., at der raser en 8 til 10 gange dødelig stråling i den bygning, der rummer den uheldsramte reaktor, og at del af denne stråling er trængt gennem svære stålbetonmure og er sluppet ud i atmosfæren."

Kommentar: Brug af et udtryk som "der raser" er tendentiøst og skaber uhyggeforestillinger. Stråling "raser" ikke mere, dens intensitet bliver større.

Det er som nævnt meningsløst at tale om 8 til 10 gange dødelig stråling. Forøgelsen af strålingen i omgivelserne skyldes ikke, at radioaktivitet fra reaktorbygningen var trængt gennem svære jernbetonmure ud i atmosfæren, men at der var sket udslet af radioaktive gasser fra en hjælpebygning. De radioaktive stoffer inde i reaktorhallen giver ikke anledning til nævneværdig stråling uden for anlægget.

TV-AVISEN:

"Der er i dag målt radioaktivitet hele 25 km fra værket"

Kommentar: I betragtning af, at man kan måle uhyre ringe radioaktivitetsmængder, siger dette udsagn intet om farerne ved strålingen, men det foruroliger naturligvis folk.

"... udtrykker amerikanske embedsmænd bekymring over de mulige langtidseffekter, som det radioaktive udslip kan have på folk, der bor i nærheden."

Kommentar: Med de strålingsdoser, som indtil da var målt, var der ingen risiko for befolkningen.

soder uden at fortælle hvilke, er det ikke information, men en situation. Desuden er et uheld af Tre-mile-ø-dimensioner ikke uoverensstemmelse med, hvad der f.eks. er behandlet i Rasmussen rapporten.

RADIOAVISEN:

"men en talsmand fra de amerikanske atomenergimyndigheder siger, at det (nye udslip) skete ved 15-tiden dansk tid, da man forsøgte at få vandet ud af kølesystemet på den beskadigede reaktor."

Kommentar: Ingen kunne drømme om at forsøge at få vandet ud af kølesystemet på den beskadigede reaktor, for så ville man få en kernenedsmeltning.

RADIOAVISEN - Chr. Winther:

"Hvad der begyndte ... som et alvorligt, men kontrollabelt uheld .. tog i nat og i de tidlige morgentimer ... en så alvorlig vending, at Pennsylvania's guvernør ... var lige ved at beordre evakuering af i alt 950 000 mennesker, deriblandt hele befolkningen på 220 000 i statens hovedstad Harrisburg..."

Kommentar: Det, der var på tale, var i givet fald at evakuere befolkningen inden for en radius af 10 miles (eller 16 km)

I dette område bor 134 000 mennesker. Endvidere har Harrisburg 68 000 indbyggere, ikke 220 000.

"Begyndende .. i går slap man forsætligt hen ved 1 mill. liter svagt radioaktivt kølevand ud af kraftværket. Man lod det løbe i Susquehanna-floden, hvilket ikke synes at være alt for betryggende, eftersom floden munder ud i Chesapeake-bugten, der rummer de rigeste forekomster af fisk og skaldyr på den amerikanske atlantehavskyst Først ved 1-tiden i nat, da udtømningen af det radioaktive kølevand var forbi, fandt kraftværkets ledelse grund til at underrette myndighederne..."

Kommentar: D. 30/3 meddelte NRC i en pressemeddelelse, som Chr. Winther kunne have gjort sig den ulejlighed at læse: Licenshaveren (kraftværket) slap d. 29. marts 1979 mindre end 200 000 liter svagt forurenede industriaffald ud. Dette udslip blev afsluttet på NRC's anmodning omkring kl. 18.00 d. 29/3 på grund af b

tænkighed fra statsrepræsentanters side. Omkring kl. 12.15 d. 30/3 gav NRC licenshaveren tilladelse til at genoptage udslip af det svagt forurenede industrielle affald til Susquehanna-floden.

"Men det næste var værre. Lidt før kl. 5 i morges slap der en sky af radioaktiv gas ud af reaktor-2 ... Også i dette tilfælde gik der flere timer, før atomenergikommissionen ... blev underrettet. Den første forklaring, der blev givet, gik ud på, at der var opstået et sådant overtryk inde i reaktoren, at den radioaktive gassky havde banet sig vej ud gennem den mere end 1 svære mur af jernbeton, der omgiver reaktoren..... senere kom kraftværksledelsen med en ny forklaring. Man havde forsætligt sluppet gasskyen løs, for det var der ingen fare ved."

Kommentar: I sin pressemeddelelse om morgenen d. 30/3 meddelede NRC, at licenshaveren (kraftværket) kl. 8.40 påbegyndte udslip fra tankene med gasformigt affald. Formålet hermed var at undgå for højt tryk i affaldstankene i hjælpebygningen og at få en del af indholdet af disse tanke pumpet tilbage i reaktorbygningen. Ingen kyndig person kan have givet den af Chr. Winther anførte forklaring; den må skyldes hans egen mangel på forståelse af og viden om problemerne eller ønske om at skabe sensation.

"Indtil gasskyen slap løs, var der ingen fare for befolkningen på stedet. Men ganske kort efter registrerede man en radioaktiv stråling i atmosfæren over uheldsstedet på 1200 mrem i timen ... 1000 mrem i timen anses for at være faregrænsen. Ved en kraftigere stråling skal befolkningen evakueres Det var meningen, at guvernør Thornburgh kl. 10 i formiddags ... ville have beordret befolkningen ... evakueret, men kl. 10 var strålingsintensiteten nået ned under den absolutte faregrænse."

Kommentar: Umiddelbart efter, at udslippet var startet kl. 8.40 målt i en højde af 180 m over skorstensmundingen på hjælpebygningen en strålingshastighed på 1200 mrem/time. Denne måling er aldrig blevet bekræftet og var givetvis forkert. Men den medførte, at man fra NRC i Washington foreslog Pennsylvania's guvernør, at han forberedte en egentlig evakuering af beboerne inden for en afstand af 16 km fra værket. (134 000 personer).

Da målingen ikke kunne bekræftes, men nyere målinger gav langt lavere værdier, besluttede guvernør Thornburgh at nøjes med som en forebyggende foranstaltning at tilråde, at gravide

kvinder og børn under skolealderen, der opholdt sig nærmere 8 km fra værket, flyttede uden for dette område.

Denne oplysning fik lytterne ikke!

RADIOAVISEN:

Under et efterfølgende interview med politikere og teknici kom en DR-medarbejder, Søren Bak, med følgende indlæg:

"Nu sagde De (Karlskov Jensen) uheld. Man har dog fra myndighederne, de lokale myndigheder i USA, overvejet meget seriøst at evakuere 1 mill. mennesker. Det er jo ikke sådan noget, man kan sige ud for hver evig eneste dag, at 1 mill. mennesker skal evakueres fra deres hus og hjem. Det må vel ses i en lidt større sammenhæng, end det er et kraftværk, et konventionelt kraftværk, hvis der sker en ulykke der, eller hvordan og hvorledes man nu kunne forestille sig. Der er ret mange mennesker, der bliver involveret i denne her sag, og der er altså åbenbart mange mennesker, der er i fare. Her drejer det sig om knap 1 mill. mennesker."

Kommentar: Her er tydeligvis en DR-medarbejder, der tror på den mening med interview-indslaget er, at lytterne skal høre hans private mening om uheldet.

I samme udsendelse kom en anden DR-medarbejder (Hanne Sørensen) med følgende udtalelse: "Må jeg lige sige til allersidst eller spørge: Ligger det sådan, at man i sin information over for befolkningen tager tilstrækkelig højde for de mulige risici der er, at man ikke kender konsekvenserne af en strålingsfare, uanset om det er et lille eller et stort uheld?"

Kommentar: Det er forstemmende, at man i DR efter over 50 års kernekraftdebat kan tillade sig at påstå, at man ikke kender konsekvenserne af radioaktiv bestråling. Man kender disse konsekvenser langt bedre end konsekvenserne af f.eks. kulfyrede værker og luftforurening. Man kan derimod ikke udtale sig om konsekvenserne af et specifikt uheld, før man har alle data for radioaktivt nedfald, strålingsdoser m.v.

Bør en DR-medarbejder, der forestår et interview, ikke være bedre inde i sagerne?

TV-AVISEN:

"Guvernøren i Pennsylvania overvejer at evakuere næsten 2 million mennesker efter ulykken Der er sluppet store mængder"

radioaktive luftarter ud ..."

Kommentar: Allerede kl. 17-18 dansk tid opgav guvernøren tanken om evakuering, som ikke skulle have omfattet 1 mill., men 0,134 mill. mennesker. Om det er store eller små mængder radioaktive luftarter, kan naturligvis diskuteres, men de medfølgende strålingsdoser var beskedne.

"Uheldet er sket i værkets køleanlæg, hvor der opstod et overtryk af radioaktive gasarter. Ekspertter ... står uforstående overfor, hvordan gassen kan være sluppet ud af det lukkede system."

Kommentar: Vrøvl, jfr. ovenfor.

"Der er målt radioaktiv stråling på 40 gange dødelig dosis i værket."

Kommentar: Meningsløs, men skræmmende udtalelse. I en kraftreaktors kerne er der altid meget høje strålingsintensiteter, når reaktoren først er sat i drift.

"Myndighederne står nu over for to problemer, dels ... (lækagerne) ... dels at slippe af med omkring 1 mill. liter radioaktivt vand fra atomkraftværket. Man overvejer at bygge et stort bassin og begrave vandet, indtil det ikke længere er radioaktivt."

Kommentar: Radioaktiviteten i stærkt radioaktivt vand fjernes ved opsamling i jonbyttefiltre, ikke ved den nævnte, helt dillettantiske metode.

"men i alt næsten 1 mill. mennesker bor inden for faregrænsen."

Kommentar: Som nævnt bor kun 0,134 mill. mennesker inden for det område, som overvejedes evakueret.

"Han (guvernør Thornburgh) opfordrede alle, der bor inden for 8 km's afstand fra værket til straks at lade sig evakuere. Især gravide og børn er i fare, siger guvernøren."

Kommentar: Helt forkert. Guvernør Thornburgh tilrådede som en forebyggende foranstaltning, at gravide kvinder og børn under skolealderen skulle flytte ud af 8 km-zonen.

TV-AVISEN - Nyhedsoversigten

"Ulykken på det amerikanske atomkraftværk i staten Pennsyl-

vania er alvorligere, end det først blev antaget. Der er i dag fundet en ny lækage, og der strømmer stadig radioaktivitet ud. Pennsylvania's guvernør har i aften opfordret folk, der bor i for 8 km fra atomkraftværket til straks at lade sig evakuere. Gravide og børn skal evakueres. Guvernør Thornburgh har også det alle skoler i området lukke. Og den amerikanske atomenergikommission siger netop nu, at atomreaktorkernen i atomkraftværket måske er smeltet. En sådan sammensmeltning af reaktorkernen, er, set fra en eksplosion, den alvorligste ulykke, der kan ske på atomkraftværk ..."

Kommentar: Ifølge en pressemeddelelse fra NRC d. 30/3 var der i løbet af dagen sket flere udslip af radioaktivitet via skorstenen til atmosfæren fra tankene med radioaktive gasser. Det største udslip skete omkring kl. 21 (dansk tid). Disse udslip øgede strålingsniveauet udenfor, men tæt ved værket, med nogle mililiremer i timen, et niveau, der ikke rummer nogen væsentlig risiko for befolkningen.

Pennsylvania's guvernør opfordrede ikke befolkningen ind for en afstand af 8 km fra værket til at lade sig evakuere. Han heller påbød han, at gravide og børn skulle evakueres. Han til rådede alene gravide kvinder og børn under den skolepligtige alder at flytte uden for området.

NRC meddelte intet om, at kernen måske var smeltet. Ifølge NRC's pressemeddelelser fra d. 30/3 var der tegn på alvorlig skadigelse af brændslet. Der var også to steder i reaktorkernen målt temperaturer på mere end 375°C , mens temperaturen langt fleste steder var under 200°C . D. 30/3 udtalte formanden for udtrykkeligt, at der ikke var nogen overhængende fare for en kernenedsmeltning.

RADIOAVISEN:

"Guvernøren i staten Pennsylvania har beordret evakuering af alle gravide kvinder og alle børn fra et område på op til 8 km afstand fra atomkraftværket ..."

Kommentar: Meddelelsen er som nævnt ikke korrekt. Der blev under hele uheldsforløbet ikke beordret nogen evakuering.

RADIOAVISEN - Chr. Winther

"Et nyt, svært udbrud af radioaktiv stråling fra ... atomkraftværket ..."

kraftværket ... fik omgående til resultat, at dele af befolkningen i ... Harrisburg, en by på 58 000 mennesker ... valgte at flygte fra byen Byens gader og veje fyldtes med trafikpropper .. "

Kommentar: Der var ifølge de amerikanske myndigheder intet tilløb til flugt eller panik.

Jeg opholdt mig i Washington-området fra d. 28/3 til d. 3/4 og havde der lejlighed til at følge TV og avisernes dækning af uheldet. Heraf fremgik, at der ikke var tilløb til panik eller flugt - omend enkelte påstande herom forekom. En del mennesker tog bort fra området, men det foregik på en ordnet måde, og mange blev tilbage. Måske kan antallet, der tog bort, også have været påvirket af, at fredag d. 30/3 startede den første weekend i året med varmt vejr.

"Man ved nu, at atomreaktoren vil blive ved med at spy skyer af radioaktiv gas fra sig de næste 4-5 dage."

Kommentar: Chr. Winther fortæller ikke, hvor han ved det fra. Realiteten er, at væsentlige udslip ophørte efter d. 1/4.

"Efter det seneste udbrud ved man, at man har ikke situationen i og omkring reaktor-2 under kontrol."

Kommentar: Chr. Winther fortæller heller ikke her, hvor han har sin viden fra. Det er påstande, som viste sig at være uden grundlag.

"En ting har uheldet dokumenteret, at hvis dette havde udviklet sig til den store katastrofe, ville man hverken i Pennsylvania eller noget andet sted i landet ... have rådet over et beredskab, der kunne have stillet noget op over for katastrofen."

Kommentar: Chr. Winther er øjensynlig helt uden kendskab til Pennsylvania's beredskabsforanstaltninger. Ved brug af statens beredskabsorganisation evakuerede man i 1972 ved en oversvømmelse 250 000 personer, heraf 80 000 på 3 timer.

RADIOAVISEN:

"En beskadiget atomreaktor i Pennsylvania i USA er blevet tømt for radioaktiv damp I dag skete der et uheld, da man forsøgte at tømme kølevand ud af reaktoren."

Kommentar: Nonsens.

"... ifølge oplysninger sent fredag fra den amerikanske

atomenergikommission er der tegn på, at reaktorkernen på kraftværket er ved at smelte sammen."

Kommentar: Som nævnt udtalte NRC intet om, at reaktorkernen var ved at smelte. Tværtimod udtaltes, at der ikke var nogen ophængende fare for en kernenedsmeltning.

Det er værd at notere sig, at NRC's oplysninger om størrelsen af strålingsdoser til befolkningen som følge af udslippene ikke blev omtalt af DR, ligesom det heller ikke blev gjort klart, at den skadelige virkning af disse doser var forsvindende. Det gjorde man derimod i en række af de amerikanske fjernsynsprogrammer.

Det blev heller ikke nævnt, at nedkølingen af reaktoren fortsatte, og at reaktoren blev holdt i en stabil tilstand og under kontrol. I hvert fald havde Chr. Winther adgang til disse oplysninger, som fremgår af NRC's pressemeddelelser.

Lørdag d. 31/3 1979

RADIOAVISEN:

"Katastrofestemningen omkring det havarerede atomkraftværk i Pennsylvania lettede sent i aftes en smule ..."

Kommentar: Hvis der har været nogen katastrofestemning, har den været skabt af massemediernes katastrofalt dårlige behandling af uheldet.

RADIOAVISEN - Chr. Winther:

"For første gang i den civile atomenergiproduktions... historie har der for det amerikanske folk rejst sig det spørgsmål, om ikke atomenergiproduktionen på dens nuværende .. stadiet er all for farlig ting ..."

Kommentar: Det er overraskende, at det ikke tidligere er gået op for Chr. Winther, at man i mange år har haft en omfattende kernekraftdebat i USA.

"Tilbage i 1973 var der 41 atomkraftværker under opførelse i USA; i dag kun 2."

Kommentar: Ifølge tidsskriftet Nuclear News var der medio

1973 55 kernekraftværker under bygning, mens der ved årsskiftet 78/79 var 69 kernekraftværker under bygning.

"200 ordrer på anlæg af nye atomkraftværker er blevet annulleret i de sidste år."

Kommentar: Det er korrekt, at et antal ordrer på atomkraftværker er blevet annulleret i de sidste år på grund af mindsket vækst af el-forbruget i USA og usikkerhed om myndighedernes kernekraftpolitik, men tallet 200 er vildt overdrevet.

"... de folk, der ejer og driver atomkraftværker, er ikke interesserede i at fortælle befolkningen på stedet, hvilke risici atomkraftværkerne udsætter dem for."

Kommentar: I betragtning af den kernekraftdebat, man har haft i USA i de senere år, kan ingen rimelig interesseret påstå, at han/hun ikke er blevet informeret om risici. Også de amerikanske elværker har i høj grad deltaget i denne informationsvirksomhed.

"... sagkundskaben er uenige om, hvor ofte der vil indtræffe atomulykker. Men én ting er man enige om, der vil indtræffe atomulykker."

Kommentar: Der er blandt sagkundskaben enighed om, at selv mindre uheld med kernekraftværker er meget usandsynlige, men at der efterhånden, som der bygges stadig flere kernekraftværker, må påregnes at indtræffe sådanne uheld. Kernekraftkatastrofer med mange dræbte er man ligeledes enige om er så usandsynlige, at de måske aldrig vil forekomme.

"Men endnu ved man ikke, hvordan man skal få afkølet reaktoren så meget, at den store ulykke ikke indtræffer."

Kommentar: Vanskelighederne med nedkølingen skyldtes antagelsen om en brintboble i reaktortanken over uranstavene. Ved at holde reaktoren ved konstant tryk og temperatur samtidig med, at varmeudviklingen gradvis aftager, opnås, at risikoen for yderligere skader på reaktorkernen mindskes. Samtidig kunne man overveje, hvorledes den antagne brintboble kunne fjernes.

"Situationen er ikke under kontrol. Det gunstigste man kan håbe er, at i de næste 5 døgn vil reaktoren blive ved med at udspy fra tid til anden radioaktive skyer, hvorpå varmen inde i reaktoren vil begynde at tage af."

Kommentar: Katastrofejournalistik. Det gik som bekendt langt bedre, end Chr. Winther håbede, idet større udslip ophørte omkring på dette tidspunkt, - og naturlovene gjorde, at varmen i reaktoren hele tiden tog af.

"Men forsøger man at fremskynde afkølingen ved at skifte over til reserveafkølingssystemet er det sandsynligt, at de enormt radioaktive gasser, der befinder sig i den øverste halvdel af reaktoren, vil sprænge sig vej ud i det fri."

Kommentar: Helt forkert fremstilling af brintboble-problemet. I øvrigt var gassen i boblen ikke enormt radioaktiv.

"... så er denne industri's (atomkraftindustrien) troværdighed gået under på Tre-mile-øen. Den har fortiet for meget."

Kommentar: Hvad er det, kernekraftindustrien har fortiet? Næppe nogen anden industri har været så åben som kernekraftindustrien, og ingen industri har været under så omfattende myndigheds kontrol. Det er slet og ret ubegrundede insinuationer.

RADIOAVISEN:

"... er der i en afstand af 320 km fra Tre-mile-øen målt radioaktivitet, som er 3-4 gange større end den normale radioaktive stråling. Sundhedsmyndighederne tør dog ikke siget noget sikkert om, hvorvidt den forhøjede stråling er en direkte følge af uheldet på Tre-mile-øen."

Kommentar: Der er utallige steder i verden, og også i USA hvor baggrundsstrålingen lokalt er 3 - 4 gange større end den normale baggrundsstråling. Det har intet med reaktorer eller reaktoruheld at gøre.

"Pennsylvania's guvernør anslog i går alarmerende toner, da han stillede en mulig evakuering af 1 mill. mennesker i udsigt. Efter rådslagning ... meddelte han ..., at det for øjeblikket ikke anses for nødvendigt at udstede evakueringsordre."

Kommentar: Sensations- eller "missionsk" journalistik. Ove vejelserne om evakuering kom som nævnt af en fejlmåling og intet andet. Og det var ikke 1 mill. mennesker, der skulle evakueres.

"Myndighederne i staten New York har tilrådet bønderne at holde kærne i staldene, så de ikke udsættes for mulig bestråling eller æder forurenede foder."

Kommentar: Mediehysteriet havde ikke alene sin virkning i Danmark.

"Den alarmerende stemning i går hang sammen med, at de amerikanske atomeksperter ikke ville udelukke muligheden for, at atombrændslet på Tre-mile-øen kunne brænde ned og smelte reaktorens vægge."

Kommentar: Bortset fra, at en kernenedsmeltning ikke vil "smelte reaktorens vægge", så var det ikke frygten for kernenedsmeltning, der ledte til evakueringsovervejelser, men derimod som nævnt en fejlagtig strålingsintensitetsmåling.

"I selve værket omegn er til nu et par hundrede mennesker blevet evakueret."

Kommentar: Der var ikke nogen som helst, der blev evakueret.

"Men trods de beroligende meddelelser flygter hundredevis af mennesker fra området ..."

Kommentar: Der var som nævnt ikke tale om flugt. Det er også værd at notere, at gårsdagens "tusinder" er blevet til "hundredevis".

RADIOAVISEN - Chr. Winther:

"Det er ikke i det sidste døgn lykkedes at nedkøle den sammenbrudte reaktor ... på Tre-mile-øen. Faren for, at der kan indtræde en katastrofe består stadig, og den vil vedblive at bestå til engang hen i den kommende uge."

Kommentar: Man har ikke forsøgt at bringe temperaturen i reaktoren ned til lav temperatur (og tryk) på grund af den antagne brintboble, men som det fremgår af NRC's pressemeddelelse d. 31/3, er temperaturen i reaktoren langsomt faldende. Chr. Winthers udtalelse om faren for en katastrofe er sensationsjournalistik, som ikke er baseret på NRC-oplysninger. Som angivet senere i Chr. Winthers indslag er faren for en katastrofal nedsmeltning meget fjern!

"Den katastrofe, der i værste fald kan blive tale om, består ikke i, at reaktoren eksploderer som brintbombe. Den mulighed består ikke, for det uran, værket bruger som brændstof, er ikke af den type, der bruges til kerneekspllosioner ..."

Kommentar: Hvorfor dog nævne en mulighed, som ikke eksisterer? Det er ikke kun på grund af det anvendte uran, men af mange andre grunde, at reaktoren umuligt kan eksplodere som en brintbombe.

"... men at reaktoren med dens atombrændsel smelter ned og flyder ud over omgivelserne."

Kommentar: Nej, smelter ned i jorden under reaktorbygning.

"I så fald bliver det nødvendigt med kort varsel at evakuere de 165 000 mennesker, der bor inden for en radius af 15-20 km fra Tre-mile-øen."

Kommentar: Omsider en nogenlunde korrekt angivelse af det antal mennesker, man overvejede at evakuere. Men intet dementi den tidligere nævnte million mennesker.

"Befolkningen i området er blevet opfordret til at holde sig klar til hurtig evakuering, hvis det skulle blive nødvendigt. Men indtil nu er kun gravide kvinder og børn under skolealderen blevet sendt bort. Den øvrige befolkning i området har i dag pakket større lastbiler med de fornødenheder, de har brug for, hvis de hurtigt må forlade deres hjem på ubestemt tid, og en del er allerede kørt bort."

Kommentar: Befolkningen blev ikke opfordret til at holde sig klar til hurtig evakuering, men nogen garanti for, at man ikke ville evakuere blev naturligvis heller ikke givet. Gravide kvinder og børn blev ikke sendt bort, men tilrådet at flytte uden for 8 zonen. Nu har den øvrige del af befolkningen øjensynlig ifølge Chr. Winther kun pakket kufferterne. Dagen før var de på flugt i panik.

"vil den boble af brint, der har samlet sig over den nedbrudte reaktor og som forhindrer afkølingen af denne, blive ledet over i brint-recombineren og der blive forvandlet til vand."

Kommentar: Den antagne boble forhindrede ikke køling af reaktoren. Recombineren skulle ikke benyttes til at fjerne brintbobbelen i reaktortanken, men brintindholdet i reaktorhallen.

"Heden i reaktorkernen er så stor, så reaktorens kølevand er 100^oF varmere end det burde være, og faren er, at det kan få brintboblen inde i reaktoren til totalt at afbryde tilførslen af kølevand ..."

til at medføre høje risici nu, men han kunne ikke sige noget om, hvad der måske kunne ske senere."

Kommentar: Det var jo ikke det store antal personer, der kom til opsamlingscentret. Hvad angår lægeudtalelserne, vidner de enten om uvidenhed fra lægernes eller manipulation fra TV-selskabets side.

"I Syracuse 300 km fra Harrisburg var radioaktiviteten 3-4 gange så høj som normalt, men det kan ikke fastslås, om stigningen er på grund af reaktoruheldet."

Kommentar: Som nævnt er baggrundsstrålingen mange steder over den normale, så der var ikke den ringeste grund til at antage, at udslip fra reaktoranlægget skulle være ansvarlig for det målte strålingsniveau i Syracuse. Det minder om: "En bukseknop fandt man i Polen, men det var nok ikke hans".

"På Risø ved man endnu ikke, hvilke gasser, der slipper ud fra værket. Risø's helsefysikere er navnlig bekymrede for, hvor store mængder radioaktivt jod, der slipper ud. Overdosis af radioaktivt jod kan medføre meget alvorlige skader på skjoldbruskkirtlen."

Kommentar: Hvis DR havde haft lidt bedre medarbejdere i USA, kunne de i en NRC-pressemeldelse d. 31/3 have læst og derefter videresendt, at der ikke var detekteret radioaktivt jod i udslippene.

Tommy Østerlund: "Ved den værst mulige ulykke, altså en kernedensmeltning og vindretning mod Danmark, vil 20 000 i Københavnsområdet miste livet. Og mange tusinder vil blive syge. Eksperterne har også prøvet at vurdere, hvor stor risikoen er for, at en sådan ulykke kunne ske på Barsebäck. Svenskerne har selv sagt én gang pr. 43 000 år. Amerikanske eksperter har sagt én gang pr. 10 000 år .."

Kommentar: Ved "den værst tænkelige ulykke" i Barsebäck vil der ikke dø 20 000 i Københavnsområdet. Dette tal er beregnet under meget urealistiske forudsætninger og giver derfor en betydelig overvurdering. Et realistisk tal er som nævnt ved pressekonferencen d. 7/11 78 ca. 1000 eller mindre. Og mange tusinder vil ikke blive syge.

De givne sandsynligheder gælder ikke for "den værst tænkelige ulykke", men alene for en kernedensmeltning. Det amerikanske tal er angivet af kernekraftmodstandere.

Kommentar: Ifølge NRC pressemeddelelse d. 31/3 var temperaturen ved alle 52 målesteder i kernen under 290°C , hvilket er under reaktorens normale driftstemperatur. Faren ved brintboblen kom ikke fra den høje temperatur, men fra, at hvis man sankede tryk (og temperatur) i reaktoren, kunne boblen udvide sig så meget, at toppen af reaktorkernen ikke blev tilstrækkelig kølet.

TV-AVISEN

"Lige nu ser det ud til, at faren for en uoverskuelig katastrofe omkring atomkraftværket ... i Pennsylvania er drevet over"

Kommentar: Brug af vendinger som "lige nu" og "uoverskuelig" er manipulation, især i betragtning af, at det lidt senere siges, at faren for en katastrofe er meget, meget ringe.

TV-AVISEN - amerikansk reportage (oversat):

"... det var en dag fyldt med udbrud af stråling og nødsituationer på stedet."

Kommentar: Det amerikanske fjernsyn kan også lave katastrofemening. Alene den kvindelige speakers tonefald er nok til at skabe en sådan.

"... da statsembedsmænd sagde, at det var et ukontrolleret udbrud af stråling fra køletårnet. Statsembedsmænd målte en stråling på 1200 mrem oppe over anlægget."

Kommentar: Som nævnt må de 1200 mrem anses for en fejlmåling, der blev aldrig bekræftet, og alle senere målinger var langt lavere. Der var ej heller noget "udbrud" af stråling fra køletårnene. Udslippet kom fra hjælpebygningens skorsten, der var forsynet med

"... besluttede staten at anmode alle gravide kvinder og kvinder under skolealderen om at forlade en 8 km cirkel rundt om kernekraftværket. Der var øjeblikkelig (forbigående?) panik."

Kommentar: Ifølge de amerikanske myndigheder i området var der ikke panik i området, og staten tilrådede som nævnt kun gravide kvinder og børn at forlade området.

"Næsten 150 børn og kvinder, nogle gravide, mødte op (ved samlingsstedet, en sportshal) Læger beroligede mange kvinder. Denne læge fortalte sine patienter: Bestrålingen syntes for lav"

RADIOAVISEN

"(Ved kernekraftværket) er man ... ved at isolere en bygning med bly for at lede radioaktiv damp ind i den. Dampen er i øjeblikket i kølesystemet i den ødelagte reaktor, og det forhindrer, at systemet fungerer som det skal."

Kommentar: Man var ved at strålingsafskærme en brint-recombiner med bly for derefter at lede brintholdig (og radioaktiv) luft fra reaktorhallen ind i den og herigennem fjerne brinten, således at risikoen for en brinteksplosion i reaktorhallen fjernedes. I meddelelsen har man blandet dette sammen med brintboblen i reaktortanken.

"..en brintlomme øverst i reaktorrummet. Den radioaktive brint, der har samlet sig, kan ikke lukkes ud i atmosfæren uden videre, og den forhindrer en effektiv køling af den øverste del af brændselsstængerne."

Kommentar: Brinten, hvis den var der, er ikke radioaktiv. Brintboblen forhindrer ikke en effektiv køling af brændselsstængerne, så længe trykket i reaktoren opretholdes.

"Talsmænd for værket siger, at brintsamlingen er reduceret med en trediedel, mens atomkontrolkommissionen siger, at der ikke er sket nogen væsentlig reduktion."

Kommentar: I en NRC-pressemeddelelse d. 31/3 oplyses, at kraftværket kl. 14.20 har beregnet boblestørrelsen til 880 kubikfod, mens den kl. 16.20 blev beregnet til 621 kubikfod. Det tilføjes, at dette forhold underkastes yderligere vurderinger.

Søndag d. 1/4 1979

RADIOAVISEN

"Formanden ... Joseph Hendrie siger, at hvis der skal bruges mere direkte midler til at fjerne brinten, vil det være klogt først at lade omegnen med over 100 000 mennesker evakuere."

Kommentar: Evakuering er nu igen på tale, men som en forebyggende sikkerhedsforanstaltning, såfremt den formodede brintboble ikke kunne fjernes ved opløsning i reaktorvandet. Nu gives det korrekte tal for de indbyggere, der i givet fald skulle evakueres.

"Situationen omkring det havarerede kernekraftværk på Tre-

mile-øen ... er måske mere kompliceret og farlig end hidtil antaget ... ifølge det franske nyhedsbureau. Kilderne siger, at der er opdaget to farlige spaltningsprodukter i kølevandssystemet ved den beskadigede reaktor. Det er cæsium-137 og strontium-90 Tagttagere siger, at tilstedeværelsen af de to produkter kan tyde på, at reaktorens kerne er nær smeltepunktet."

Kommentar: Det er bemærkelsesværdigt, at man bringer et fransk nyhedsbureau's telegram om et amerikansk reaktoruheld. Til gengæld bragte man ikke NRC's pressemeddelelse fra d. 1/4, hvori det oplyses, at en analyse af det primære kølevand har vist indhold af jod, cæsium og ædelgasser. NRC konkluderede heraf, at det manglende indhold af det mindre flygtige strontium viste, at smeltning af brændslet efter alt at dømme ikke havde fundet sted.

Analysen kom givetvis fra en prøve af kølevand som blev udtaget d. 30/3. Den kunne derfor på ingen måde vise, at "kernen er nær smeltepunktet". Desuden angav NRC såvel d. 29., 30., 31. marts og d. 1. april, at temperaturen i de 52 målepunkter fortsat var faldende.

DR dementerede ikke den franske meddelelse.

RADIOAVISEN - Chr. Winther:

"Om en times tid kommer præsident Carter til Tre-mile-øen Efter at have sat sig ind i situationen vil han give offentligheden en redegørelse for, hvordan han vurderer den Tydeligt ser han det som sin opgave at berolige befolkningen ..."

Kommentar: Chr. Winther må have meget nære forbindelser til det hvide hus, når han kan forudsige, hvad præsidenten vil sige.

"... siden eksplosionen onsdag morgen i reaktor 2 på Tre-mile-øen ..."

Kommentar: Der var ikke nogen eksplosion onsdag morgen i reaktoren, og det véd Chr. Winther.

"Faren for, at den brintboble, der er opstået inde i reaktor 2, eksploderer, er tiltagende. Der kan i bedste fald gå op til 12 dage, inden boblen eksploderer. Der er altså i så fald op til 12 dages frist, men måske er der ikke mere end 2-3 dages frist til at få brintboblen ledet over i en eller flere brint-recombine så man kan gå igang med at nedkøle selve reaktoren."

Kommentar: Der var to problemer med brint, dels den antagne brintboble inde i reaktortanken, som, hvis den udvidede sig, kunne blokere kølingen, dels brinten i reaktorhallen, som, hvis koncentrationen blev for høj, kunne brænde eller endog eksplodere.

Hvad angår brinten i reaktorhallen, havde man dér d. 28/3 om eftermiddagen en kortvarig brintbrand eller -eksplosion. Brintkoncentrationen i luftprøver, taget fra reaktorhallen, blev målt d. 31/3 og d. 2/4; de var væsentlig under faregrænsen, men stigende. Samtidig opbyggede man brint-recombinere til at fjerne brinten. Brintkoncentrationen var altså stigende, men modforholdsreglerne klar. Faren for en eksplosion var derfor ikke tiltagende.

Hvad angik eksplosionsfaren i den antagne brintboble i reaktortanken, så kendte ingen dennes iltindhold. Men det er ikke tilstrækkeligt at have en passende brint-ilt-blanding for at få en eksplosion, man må også have en gnist til at antænde den. D. 2/4 meddelte NRC, at yderlige analyser og konsultationer havde medført bred enighed om, at iltproduktionen i brintboblen var langt mindre end oprindelig anslået ud fra en pessimistisk vurdering.

Chr. Winther blander disse to brintproblemer sammen.

"En brinteksplosion, der slynger uberegnelige mængder af stråling ud i atmosfæren, betragtes som den mest nærliggende fare. På andenpladsen kommer faren for en kemisk eksplosion, der spreder atomstråling ud over terrain'et i en større eller mindre omkreds fra kraftværket."

Kommentar: Hvad det er for en kemisk eksplosion, der tænkes på, er uklart; en brinteksplosion er også en kemisk eksplosion, og det var kun sådanne, der var på tale. Det er i øvrigt meningsløst at tale om, at en eksplosion slynger eller spreder stråling eller atomstråling ud i atmosfæren eller over omgivelserne. Det er radioaktive stoffer, der kan spredes. Selv om en brinteksplosion skulle forekomme, behøvede den ikke at få alvorlige konsekvenser, jfr. den nævnte eksplosion eller brand d. 28/3 i reaktorhallen. Chr. Winthers katastrofevisioner er ubegrundede.

"Først på trediepladsen ... kommer en nedsmeltning af reaktor 2. Heden og atomstrålingen vil da ... bore sig ... ned i jorden, indtil den bliver standset og afkølet af grundvandet og de geologiske forekomster på stedet. I så fald må man regne med, at

drikkevand i store dele af staterne Pennsylvania og Maryland vandet i Chesapeake-bugten ... vil blive varigt forgiftet."

Kommentar: De rene skrækgisninger fra Chr. Winthers side. Der er ingen grund til at forvente så omfattende konsekvenser.

Senator Hart oplyste ifølge Chr. Winther, "at problemet med brintboblen skal løses i løbet af højst 3 døgn, og han skulle have udtalt, "at befolkningen i et område omkring Tre-mile-øen med en radius på 15-20 km bør evakueres nu", samt at der bør træffes omgående forberedelser til evakuering af befolkningen i hele området fra Harrisburg ... ned til Chesapeakebugten."

Kommentar: Senator Hart's påstand om, at brintbobleproblemet skulle løses inden for 3 dage - hvis den er fremsat - er uden nogen form for teknisk begrundelse.

Hvad hans udtalelser om evakuering angår, blev de - hvis de er fremsat - ikke fulgt af nogen ansvarlig myndighed.

"Sådanne forberedelser (til masseevakuering) er hidtil ikke truffet, fordi der råder en håbløs forvirring om, hvem der har kommandoen: driftsledelsen på Tre-mile-øen, guvernøren over Pennsylvania eller forbundsregeringen i Washington."

Kommentar: Dette er direkte urigtigt. Som Chr. Winther sagde tidligere i denne udsendelse, skal beslutningen om evakuering træffes af guvernøren og ham alene. Staten Pennsylvania har et udmærket beredskabsorganisation, og den foretog hele tiden de nødvendige dispositioner og forberedelser.

TV-AVISEN - amerikansk reportage (oversat):

"Hovedbekymringen er nu boblen af xenon-gas, der er fanget inde i reaktorbeholderen."

Kommentar: Hvis boblen nu er blevet til en xenon-gas-boble er der da ingen grund til at frygte en eksplosion.

"I dag var der uenighed om, hvad der er sket med den." En talsmand fra værket: "Det ser nu ud til, at boblestørrelsen er reduceret. Jeg har ikke den nøjagtige dimension, men den er omkring et trediedel af, hvad den var i går". En talsmand fra NRC: "Det har ikke ændret sig meget. ... den har omtrent den samme størrelse som tidligere."

Kommentar: Man lægger her op til, at der er uenighed mellem

eksperterne - måske for at svække folks tillid til dem og derved bidrage til dannelsen af den troværdighedskløft, som massemedier påstår, der er mellem befolkning og myndigheder.

Sammenligner man de to udsagn med NRC's pressemeddelelse fra d. 31/3 (TV-avisen gør ikke opmærksom på, at den amerikanske reportage stammer fra 31/3), så stemmer det hele: Man har ud fra målingerne beregnet et fald i størrelsen på 1/3, men da målingerne er usikre - så usikre, at der hele tiden var tvivl, om brintboblen overhovedet eksisterede, i hvert fald var den meget mindre, end man d. 1/4 antog - kan man ikke drage sikre slutninger.

TV-AVISEN:

"Gasboblen blokerer for det kølevand, der skal holde temperaturen i selve reaktorkernen nede."

Kommentar: Nej, det gør den ikke. Men hvis man reducerer temperaturen og trykket, vil gasboblen ekspandere, og i så fald kan den blokere for kølevandet.

"Nu frygter teknikerne enten, at gasboblen vil eksplodere, og det kan den, hvis iltindholdet i boblen bliver for stort ..."

Kommentar: Det var de amerikanske myndigheders udtalte og rimelige politik at være overforsigtige og at tage selv meget usandsynlige muligheder i betragtning; det gjaldt også en eksplosion i den antagne gasboble. Allerede d. 2/4 kunne NRC som nævnt oplyse, at iltproduktionen var langt mindre end tidligere konservativt anslået. Hermed ophørte mulighederne for en eksplosion i tanken. Men de meget usandsynlige muligheder blev af massemedierne, ikke mindst DR, gjort til noget, der meget vel kan ske.

TV-Avisen - Flindt Petersen:

"Det er usikkerhed og frygt, som præger stemningen i et stort område omkring Tre-mile-øens atomkraftværk. Det er billederne fra Hiroshima, som på en eller anden måde sidder i baghovedet på folk når de kigger op mod himlen for at pejle de usynlige radioaktive partikler ..."

Kommentar: Koncentreret skrækpropaganda. Hvor ved Flindt Petersen fra, hvad der sidder i baghovedet på folk? Tre-mile-øuheldet havde intet med Hiroshima at gøre.

"Eller når de ser over mod den reaktor, som man stadig vil udelukke kan sprænge i luften, eller hvis kerne kan smelte."

Kommentar: Der er mange ting, man ikke kan udelukke, og som TV ikke gør noget stort nummer ud af. En reaktor kan ikke springe i luften. En stor brinteksplosion kunne muligvis deflagrere mere reaktortanken.

"Så mange gange har forskellige talsmænd sagt så forskellige ting ..."

Kommentar: Når man under pres fra massemedierne udtaler sig om en begivenhed på et tidligt tidspunkt, bliver man, hvis man senere på grund af større indsigt siger noget andet, kritiseret for at sige forskellige ting. Hvis man venter med at sige noget til man er sikker på, at man har den "endelige Sandhed", bliver man kritiseret for at hemmeligholde ting. Og når det drejer sig om vurderinger, så vil forskellige individer meget ofte have nogle forskellige synspunkter.

"... de private selskaber, der driver A-kraftværkerne, som først og fremmest er ansvarlige over for deres aktionærer."

Kommentar: Privat, politisk agitation.

"Og det er en improviseret og tilfældig måde, det hele blevet behandlet på; sidst evakueringsplanerne, som mindst virker slet forberedte ..."

Kommentarer: Løse, tendentiøse påstande uden nogen som helst forbindelse med virkeligheden. Som nævnt har Pennsylvania en effektiv og afprøvet beredskabsorganisation.

TV-AVISEN:

"Fra hele verden kommer nu teknikere til Pennsylvania at overvære forsøget på at begrænse ulykken ved atomkraftværket."

Kommentar: Da jeg d. 3/4 besøgte NRC, havde man besøgt tyske, franske og hollandske eksperter. Det første, orienterede besøg til Tre-mile-ø-området for udenlandske eksperter var planlagt til torsdag d. 5/4. Disse havde ingen lejlighed til at "overvære forsøget" (hvor optimistisk!) på at begrænse ulykken.

TV-AVISEN - Nyhedsoversigten

"... Norman Rasmussen, forfatter til Rasmussen-rapporten om sikkerhed omkring atomkraftværker, sagde i aften i amerikansk TV, at man nok bør foretage en ny undersøgelse af sikkerhedsforholdene."

Kommentar: Rasmussen udtalte, at der kunne være grund til at undersøge, om man skal revidere visse dele af rapporten, hvilket er noget ganske andet.

"Rasmussens tidligere meget anerkendte rapport fra 1974 blev i januar afvist af den amerikanske atomkommission som upålidelig."

Kommentar: NRC afviste ikke Rasmussen-rapporten, men et resumé om rapporten. NRC anerkendte Rasmussen-rapportens metode som værdifuld, men fandt dog, at usikkerhedsintervallet omkring de beregnede uheldssandsynligheder kunne være større end angivet i rapporten. Hvor meget større blev ikke angivet.

Mandag d. 2/4 1979

RADIOAVISEN - Chr. Winther

"Brintboblen oven i den sammenbrudte reaktor 2 skal ledes over i dem (brint-recombinerne) og forvandles til vand, hvis reaktorens kølesystem skal kunne genoptage sin funktion."

Kommentar: Recombinerne skal benyttes til at reducere brintindholdet i reaktorhallen, ikke i reaktortanken. Kølesystemet har hele tiden fungeret, ellers havde man forlængst haft kernedsmeltning.

"Reaktor-2 sendte i løbet af søndagen gang på gang skyer af radioaktiv gas op i atmosfæren, og det vil fortsætte, indtil man har løst problemet med brintboblen."

Kommentar: Udslippet af radioaktivitet var ganske minimalt fra d. 1/4 og fremefter. Mon ikke Chr. Winther har ladet sig narre af dampskyer fra køletårnet, som intet har med udslippet at gøre. Udslippet har ingen direkte forbindelse med brintbobler.

"Endnu har teknikerne ikke fundet nogen løsning (på brintboblens fjernelse), som ikke skaber fare for, at reaktorkernen

smelter ned, og løser man ikke brintboblens problem, udsætter man sig for en eksplosion om nogle dage Uvidenheden om, hvad der i virkeligheden foregår inde i reaktor-2 er så stor, at det er umuligt at drage sikre slutninger om farens virkelige omfang". (Herefter giver Chr. Winther endnu engang en beskrivelse af, hvad der kan ske ved en brinteksplosion eller en kernenedsmeltning).

Kommentar: Fra NRC's side var det gjort klart, at man først ville prøve at fjerne boblen ved at lade den opløse i kølevand. Denne metode var langsom, men uden nogen form for risiko for kernenedsmeltning m.v. D. 2/4 meddelte NRC, at iltproduktionen i boblen var langt mindre end tidligere antaget. Derfor var der ikke længere nogen risiko for en eksplosion inde i tanken.

Uvidenheden om, hvad der foregik, var utvivlsomt stor - hos Chr. Winther - og derfor benytter han lejligheden til endnu engang at præsentere sine skrækhistorier. Efter således at have malet fanden på væggen endnu engang slutter han med at meddele, at boblen er i aftagen. Det er Chr. Winthers troværdighed også.

RADIOAVISEN

"Den farlige boble i det ulykkesramte ... atomkraftværk på Three-mile-øen ... er blevet noget mindre, men der er stadig fare for en eksplosion og en strålingskatastrofe. Og muligheden for, at den radioaktive brændstof smelter ned gennem reaktorens bund er fortsat tilstede. Myndighederne har derfor strammet nødplanerne ..."

Kommentar: Selv om den antagne boble var svundet ind, undlader man ikke at nævne alle muligheder for katastrofer. Myndighederne strammede ikke nødplanerne på dette tidspunkt, eftersom boblen ifølge NRC ikke alene var svundet noget, men væsentligt, og eftersom man var enige om, at der ikke var ilt nok til en eksplosion.

"Han (præsident Carter) sagde, at situationen i den løbske reaktor efter teknikernes mening forbliver stabil."

Kommentar: Hvordan kan en løbsk reaktor forblive stabil? Det er nok kun DR, ikke præsident Carter, der har sagt dette.

RADIOAVISEN - Chr. Winther:

D. 2/4 bragtes et Chr. Winther-indslag, hvor han fortalte om en diskussion i amerikansk fjernsyn mellem kongresmedlem Morris Udall og prof. Norman Rasmussen. Da jeg ikke har hørt den originale udsendelse, kan jeg ikke kommentere substansen i Chr. Winthers indslag, men kun formen.

"Det skal siges, at Morris Udall alle dage har haft sine tvivl om atomenergiens anvendelighed . . . Han taler derfor med så meget større vægt."

Kommentar: Chr. Winther mener altså, at man principielt s tillægge kernekraftmodstanderes udtalelser større vægt end tekniske sagkyndige.

"Morris Udall imødegik Norman Rasmussen med følgende dræbende argument: Hvis 50% af vort energiforbrug var blevet dækket af atomkraft, . . . så ville vi have stået over for det hårde valg om vi skulle . . . lukke vor økonomi Nu står vi i en situation, hvor en ottendedel af vort elektricitetsforbrug dækkes af atomkraft Vi har stadig frihed til at vælge . . ."

Kommentar: Det er svært at se, hvad der er dræbende i argumentet. At opgive 1/8 af den amerikanske el-produktionskapacitet er i sig selv alvorligt, og da en lige så stor kernekraftkapacitet er under bygning, skal man i realiteten opgive mere end 1/8. Men hertil kommer, at problemerne med at få tilladelse til at bygge kulfyrede kraftværker i USA og at påbegynde ny kulminedning er stort set lige så store som at få lov til at bygge kernekraftværker.

RADIOAVISEN - Chr. Winther:

"Det ser nu ud til, at en større katastrofe . . . er afværget."

"Den farlige boble af brintgas . . . er blevet reduceret drastisk, fra 210 kubikfod til 47, siger de første målinger, som ikke nødvendigvis er korrekte."

"Metropolitans driftsledelse . . . har ikke under denne krise udmærket sig ved, at dens oplysninger altid kunne godkendes som den tinglyste sandhed, men det kunne de i dette tilfælde."

"Der er helt givet grund til optimisme, siger han (Denton), men han vil ikke sige, at krisen er overstået."

"Det skulle formentlig betyde, at faren for eksploderede, er overstået, i det mindste er der ret."

Kommentar: Mens Chr. Winther tidligere, når alt det forfærdelige, der kunne hænde, undlod at hold om, at måske gik det ikke så galt, så er han forbehold. Det er næsten, som om han er ked af at gende nyheder.

TV-AVISEN:

"Faren for en eksplosion i det ulykkesramte i Pennsylvania er tilsyneladende mindsket ..."

Kommentar: Det er altså kun tilsyneladende, sket.

TV-AVISEN - Flindt Petersen:

"Her i Middleton, byen der ligger lige op ad atomkraftværk ... går livet tilsyneladende sin v"

Kommentar: Det altså kun tilsyneladende.

"En del er rejst bort, men de fleste venter om en masseevakuering eventuelt vil blive beordret betvivler, at myndighederne tør tage den risiko, det med at fjerne luftboblen inde i reaktoren og reaktoren uden en evakuering ..."

Kommentar: De tidligere meddelelser om det tede og den mennesketomme Middleton er altså ikke. Hvorfor skulle man vente på evakueringsordrer, n tigt er ved at forsvinde? Hvem er "man", der bet dighederne tør fjerne boblen uden evakuering? Fl

"Atomenergikommissionens talsmand, dr. Dent vis optimistisk på sin pressekonference her for lid raturen i reaktoren var gået yderligere ned, og luft vet mindre, mente han."

"at den (brintboblen) nu sandsynligvis var Dr. Denton fandt, at situationen var sikrere i fordi en brinteksplosion nu var mindre sandsynli ikke tage stilling til, om en masseevakuering va

mentar: Også he række forbehol vis kom med i

Tirsd

SEN:

det ulykkesram blevet væsentli tuationen omkri et ... der er n atomkontrolkom også, at det en en, og at befol t at blive evak

amerikanske at ro på, at uheld er dog stadig e rumenter i værk d ved, hvad der

mentar: På dett rigtig at vill armtilstand i c

lte strålingsni en sikker nedl dsinstrumenteri

tuationen på d laret."

plussionsfaren r. tilsyneladen

n i dag siger

raftværkets in over situati

mentar: Helle

ern

Dica R-Report

Redi Riso Juli

Kommentar: Også her sås, at da der er afgjort bedring, indføjes en række forbehold (understregningerne), som ikke på tilsvarende vis kom med i nyhedsdækningen af den første del af uheldet.

Tirsdag d. 3/4 1979

RADIOAVISEN:

"På det ulykkesramte atomkraftværk ... synes situationen at være blevet væsentlig mindre kritisk."

"Situationen omkring det ulykkesramte ... atomkraftværk er uændret ... der er nogen grund til optimisme, siger den amerikanske atomkontrolkommissions repræsentant Men han understreger også, at det endnu ikke er forsvarligt at afblæse alarmtilstanden, og at befolkningen ... stadig må være forberedt på eventuelt at blive evakueret ..."

"De amerikanske atom-teknikere mener stadig, der er grund til at tro på, at uheldet ... vil slutte uden alvorlige følger. Der ligger dog stadig et risikomoment i, at en del af de vigtige måleinstrumenter i værket er så beskadigede ..., at man ikke med sikkerhed ved, hvad der foregår inde i reaktorerne."

Kommentar: På dette tidspunkt var krisen ovre, men man synes ikke rigtig at ville erkende det i DR. I øvrigt var der ikke nogen alarmtilstand i området. De måleinstrumenter, der ikke virkede, målte strålingsniveauet i reaktorhallen. De var uden betydning for en sikker nedlukning af reaktoren. Anlæggets drifts- og sikkerhedsinstrumentering virkede derimod upåklageligt.

TV-AVISEN:

"Situationen på det ulykkesramte atomkraftværk ... er stadig uafklaret."

Eksplodingsfaren i den gasboble, der har samlet sig i reaktoren, er tilsyneladende drevet over."

"Men i dag siger eksperterne, at de ikke længere kan stole på atomkraftværkets instrumenter og derfor ikke har noget klart overblik over situationen."

Kommentar: Heller ikke TV er meget for at erkende, at kri-

sen er ovre. Heldigvis kan man forlænge den lidt ved at tale om svigtende instrumenter, men den glæde havde man heller ikke længe.

Onsdag d. 4/4 1979

RADIOAVISEN:

"... at faren for en eksplosion i den uheldsramte atomreaktor ... nu synes at være overstået Det anses dog for tvivlsomt, om Harrisburg-kraftværket nogen sinde kommer i gang igen. Værkets ene reaktorhal er stærkt radioaktiv."

Kommentar: Tre-mile-ø-værket består af to værker, hvoraf det ene, reaktor-1, overhovedet ikke er beskadiget. Der er ingen grund til, at dette værk ikke skulle komme i gang igen efter den nuværende nedlukning.

"Der sker stadig radioaktive udslip fra det beskadigede kernekraftværk, men befolkningen er alligevel begyndt at vende tilbage til byen Harrisburg."

Kommentar: Udslippene efter d. 1/4 var meget ringe, og en stor del af befolkningen i Harrisburg forblev der hele tiden.

TV-AVISEN:

"Men eksperterne på atomkraftværket venter stadig på, at reaktorkernen skal blive kølet ned. Først da er den umiddelbare fare ovre, siger de."

Kommentar: I betragtning af, at den endelige nedkøling tager uger, har eksperterne helt sikker ikke sagt, at først da er den umiddelbare fare ovre. Og bagefter har man altså stadig en "middelbar" fare? TV vil øjensynlig ikke erkende, at håbet om en katastrofe er ude.

Af det ovenstående skulle klart fremgå, at DR's dækning af Tre-mile-ø-uheldet ikke levede op til kravet om saglighed, alsidighed eller upartiskhed, men at den blev misbrugt til privat "missions"-virksomhed.